2.003

TIBURTZIO DONEAREN PESTAK

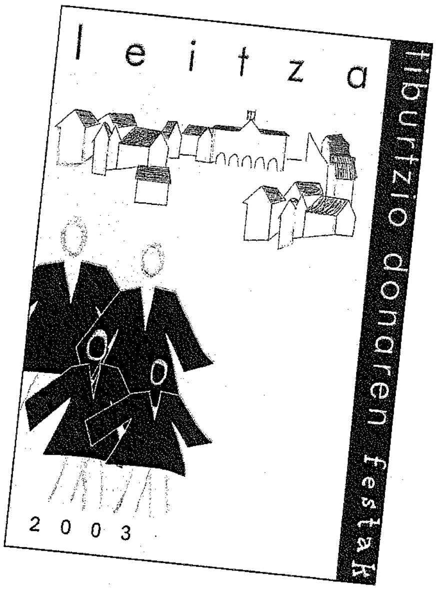

PLAZAOLAKO ALDIZKARIA

2003ko Plazaola aldizkarirako azalaren lehiaketan parte hartu dutenak honako hauek dira:

- Joxe Mari Zabaleta Zubeldia
- Axe Astiz Alkoz
- Maite Perurena Loiarte
- Aitor Zabaleta Alduntzin
- Maite Biurrarena

Eta gazte lehiaketan berriz ez da partehartzailerik izan.

Irabazle izan den Aitor Zabaleta ez eze, beste guztiei ere ZORIONAK eta jarraitu margotzen!!

agurra

Pestazalearen mandamentuk

Aurtengo pestetan:

1.-dantzatu (bakarrik edo erraiñukin) ezpartziek lehertu arte....

2.-Neurrin edan: lehorte ikaragarria izakio eta, amorraiek ure behar.

3.-Ez gaztanberak hezur gogorrik, ez zezenak errape gozorik, EZ PESTAK EGITARAU ZORROTZIK.

4.-*Etzazula egunero gaupasa egin...* gauero baizik.

5.-Familikin kunplittu, otordutan bederen.
Lagunarekin, berriz, pestetan buruko miñik ez!

6.-Ahal duzun guzie ligatu: parrandan, dianan eta zezenetan...
Eta lotakoan, segi ametsetan!

7.-Eutsi umoreari bost egun hauetan behinik; gero libertadea eman...

8.-Gozatu egun-argiko pestak: kirolak, musika, bertsoak... Ilargiren bikote Eguzki.

9.-Ez ahaztu falta direnak: guziak itzuliko balira... baietz gu ardorik gabe utzi!

10.-...eta batez ere ongi pasa, tamañen (ariora) gastatu eta euskaraz bizi... bizi!

"Pesta Batzordearen eta Leitzako Udalaren izenean, eskerrik beroenak eman nahi dizkiegu aurtengo egitaraua prestatzen aritu diren guziei. Mila esker."

C.D. AURRERA K.E.

LEITZA

LEITZAKO UDALA eta **AURRERA K.E.-ak**
PESTA ZORIONTSUAK OPA DIZKIZUETE herritar eta bisitari guztiei.

abuztuak 2 larunbata

EGITARAU BANAKETA

16:00etan kalez kale **PLAZAOLA aldizkariaren banaketa** egingo da trikitilari, ziztulari, soinulari eta animatzen dien guztik lagunduta.

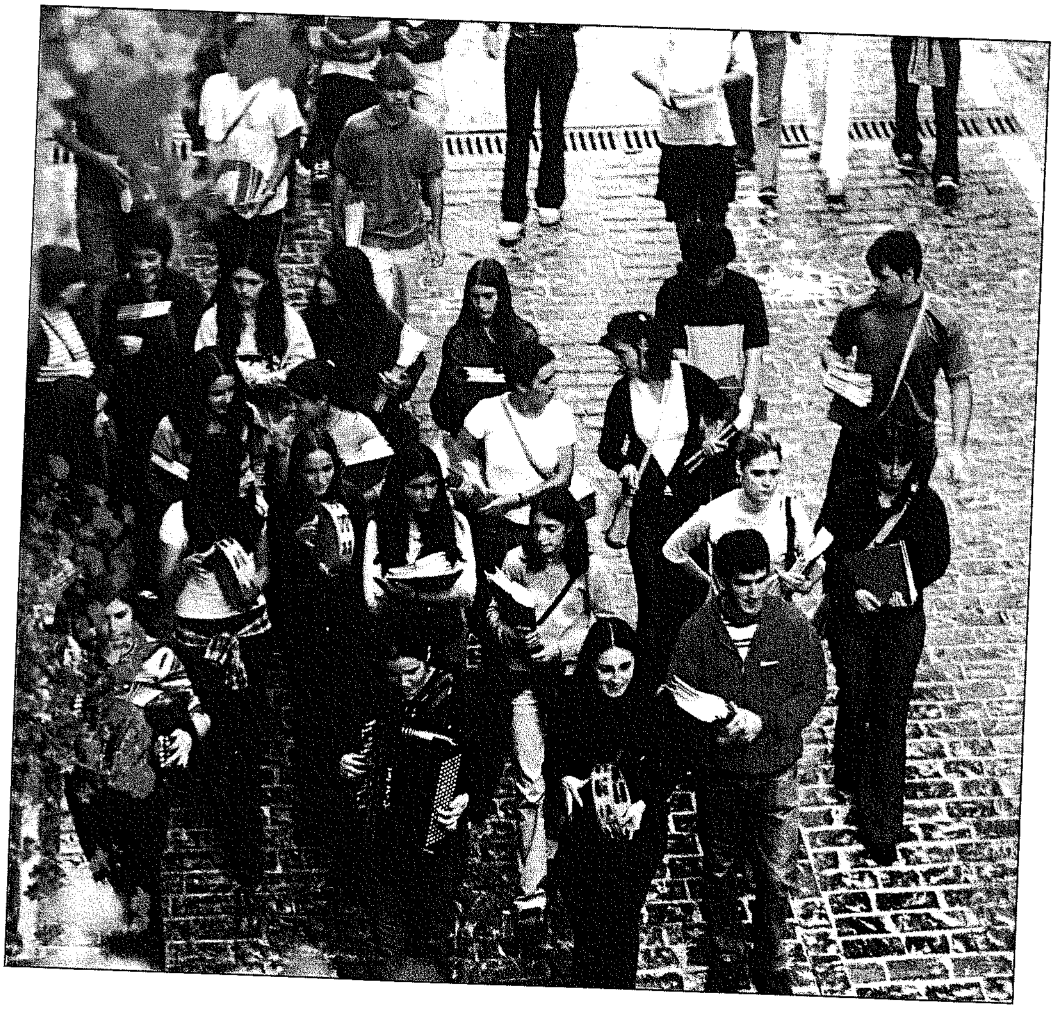

abuztuak 3 Igandea

UMEEN EGUNA

8:00tan **DIANA.**

10:00etan **TXIRRINDULARI** eskolakoak industrialdean ibiliko die.

10:30tan Meza Nagusia **KORPORAZIO TTIKIA**ren agintaritzan eta ondoren txupinazo ttikia.

11:30tan Umentzat pesta plazan:
- **PILOTA ESKOLA**koen pilota partiduak.
- **JOKOAK**: zaku-saltoa, soskor biltzea...
- **PUZGARRIAK**: goizez (11:30tatik 14:30tara) eta arratsaldez (16:00etatik 19:00tara).

17:30tan **AURRERAKO DANTZARI TTIKI**en saio bikaine plazan.

19:00tan **DANBORRADA** plazatik atera eta herrian barrena.

20:00tatik 24:00etara
TRIKIDANTZ taldearekin dantzaldie plazan (tartean atsedenaldia izanen da).

abuztuak 10 larunbata

PESTA BEZPERA

11:30tan Koadrilen arteko **HERRI KIROLAK** plazan.

14:30tan Kirolarien eta jubilatuen.

18:00tan Pestei hasiera emanez, beti bezela udaletxetik **TXUPINAZOA** botako da.

ondoren **PLAZAOLA** aldizkariko azalaren irabazleari **SARI EMATEA.**

eta gero **INCANSABLES** txarangak, **ERRALDOI**en konpartsak eta **BURUHAUNDIAK** herriko txokoak animatuko dittue nahiko dantza eta laisterkaldik egiteko aukera emanez.

22:00tan **SUZKO ZEZENA** plazatik atera eta betiko ibilbidean zehar

00:00tan **AKELARRE** musika taldearekin plazan dantzatzeko aukera ederra.

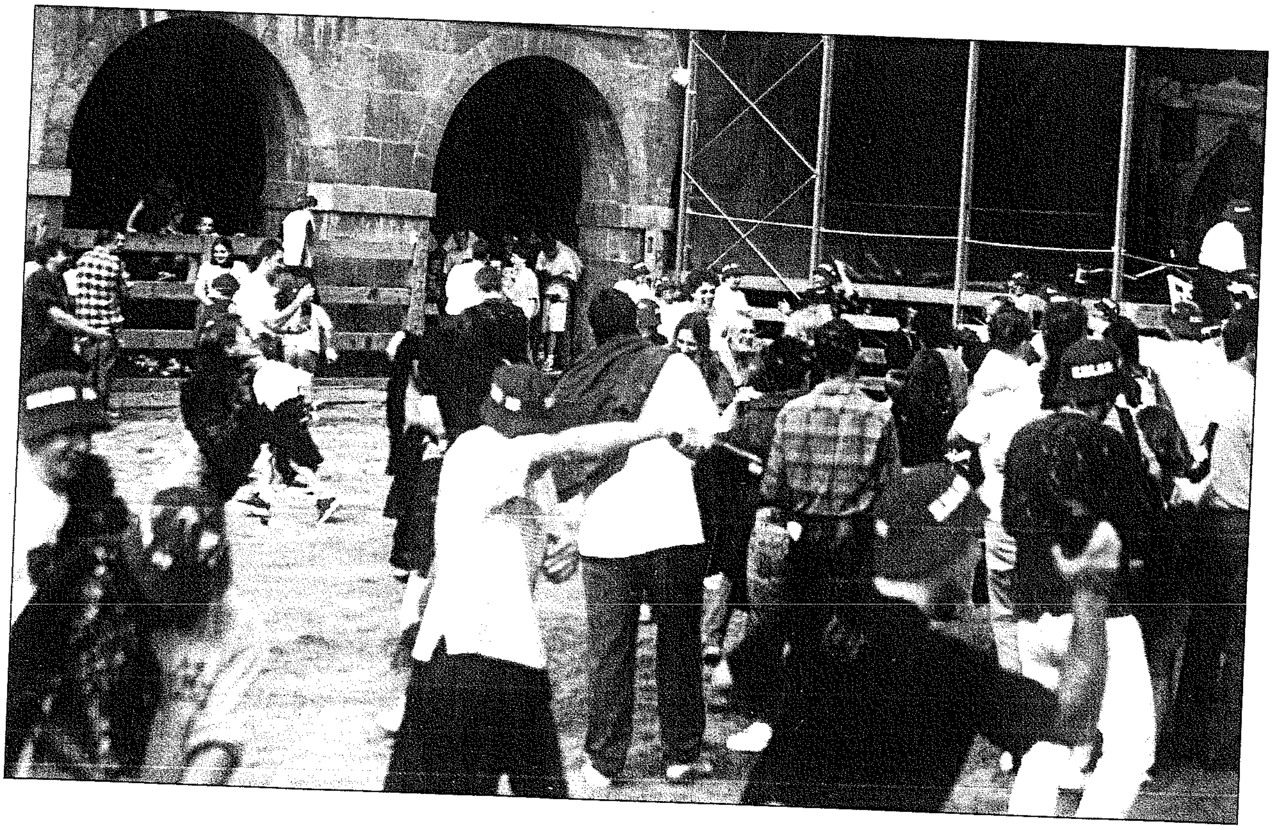

abuztuak 11 astelehena

TIBURTZIO DONEAREN EGUNA

8:00tan **DIANA**. Ziztulariek alde zaharreko buelta eginen dute eta Dultzaineroek berriz Amazabal auzoa girotu.

9:00tan **ENTZIERROA** eta **ZEZENAK** plazan.

10:30tan **MEZA NAGUSI** kantatue udal ordezkari eta ezpatadantzarikin.

12:00tan Urteroko legez, **EZPATADANTZA** saio bikaina eskeiniko digute Aurrerako dantzariek.

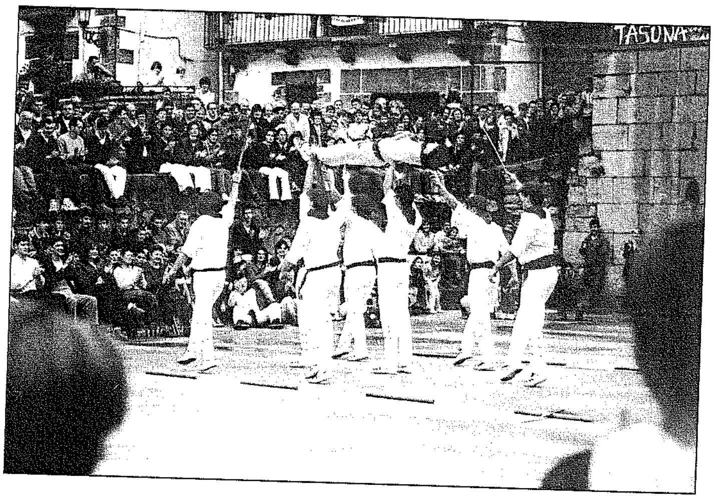

jarraian **PILOTA** partiduak.

18:00tan **ZEZENAK** plazan.

19:00tan Herri kirolak plazan. Aizkoran: **LARRETXEA-NAZABAL /OLASAGASTI-ARROSPIDE.** Harri jasotzen berriz; **IÑAXIO PERURENA eta MIELTXO SARALEGI.**

22:00tan **SUZKO ZEZENA** keia dariola.

00:00tan **GAUBELA** taldearen doinuekin dantzaldia plazan.

abuztuak 12 asteartea

PESTA BIGARRENA

8:00tan **DIANA** goiz goizetik animoso hasteko egune.

9:00tan **ENTZIERROA ETA BEHIEK** plazan ikusi nahi dittuenantz.

11:30tan **NAVARRERIA** joteroek eguerdiartea alaituko digute.

18:00tan **BEHIAK** plazan.

19:00tan Urteroko legez, **AURRERAKO Dantzarien** ikuskizun paregabea.

19:30tan partidu profesionalak ASPE (frontoian)

22:00tan **SUZKO ZEZENAN** aurretik, atzetik edo ingurun laiterkaldie.

00:00tan **IZOTZ** taldearekin gozatzeko unea.

abuztuak 13 asteazkena

PESTA HIRUGARRENA

8:00tan **DIANA.**

9:00tan **ENTZIERROA ETA ZEZENAK**; beti bezela plazan, eskapatzen ez badie behintzat!

10:00tan Txirrindulariak zirkuitoan.

11:30tan Sukaldari on, txar eta erdibidekoen **PAELLA LEHIAKETA** plazako karrapen. (ikus oharretan).

12:30tan BERTSOLARIAK plazan:
Amets Arzallus
Andoni Egaña
Xabier Silbeira
Maialen Lujanbio
Aurten ere gai jartzaileak leitzako bertsozalek izanen dira.

18:00tan **BEHIAK** plazan.

19:00tan **TANGO** ikuskizun paregabea dantzari eta guzti!

22:00tan **Suzko Zezena** txinpartak dariola.

00:00tan **IRUÑA BAND** taldearekin dantza saioa.

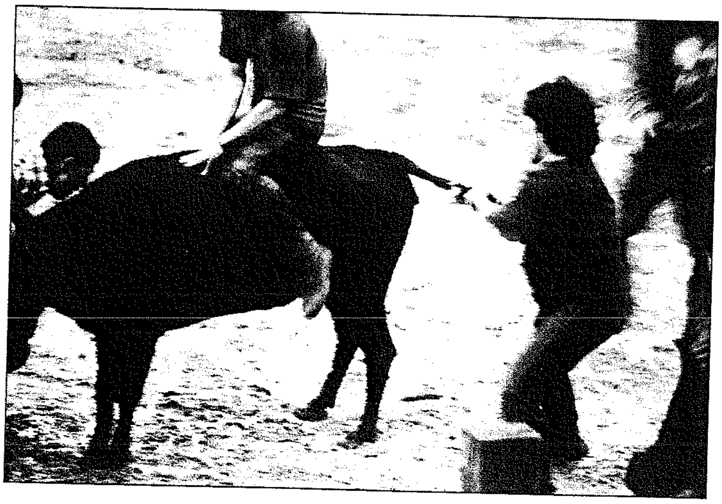

abuztuak 14 osteguna

PESTA LAUGARRENA

8:00tan **DIANA.**

9:00tan **ENTZIERROA ETA BEHIAK** plazan.

10:00tan **PILOTA PARTIDUAK** plazan.

12:30tan **INCANSABLES** txarangaren kontzertu ikusgarria plazako kioskoan.

18:00tan **ZEZENAK** betiko tokin.

19:00tan **KIKI, KOKO eta MOKO** pailazoek "Ama Lurra Bihotzean" saioa eskainiko dute.

20:30tan **MULANBO** perkusio taldearekin kalejira.

22:00tan **SUZKO ZEZENA** plazatik hasita.

00:00tan **SELEKTA SOUND SYSTEM**-ekin dantzaldia

abuztuak 15 ostirala

BIKOTE ETA EZKONDUEN EGUNA

8:00tan **DIANA.**

9:00tan **ENTZIERROA ETA ZEZENAK;** ezkonduentzat, bikoteentzat eta nahi duenarentzat.

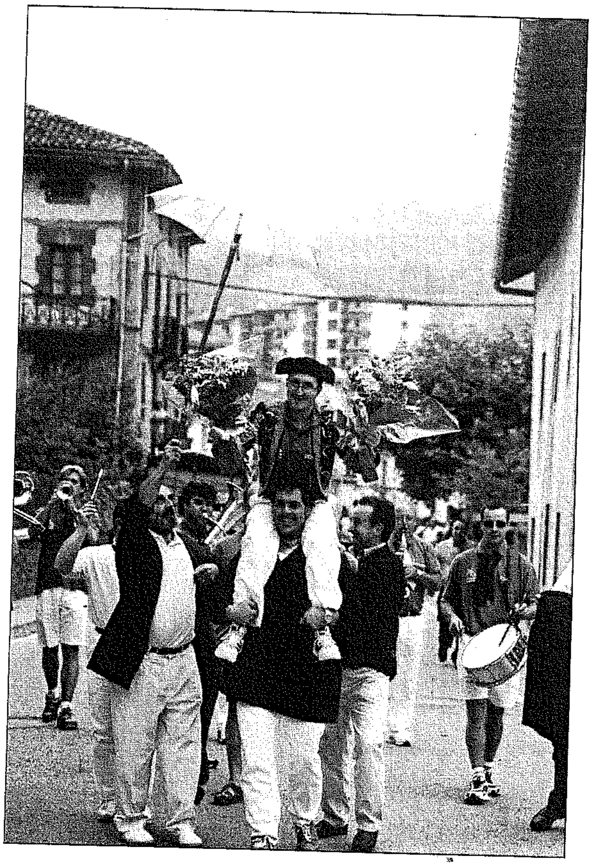

11:30tan Herri Kirolak:
-Harri jasotzailea:
Aimar Irigoien, Izeta aita semeak eta Josetxo Urrutia
-Aizkolarik:
Mittorla anaiak/J.Rekondo-D.Riaño.

14:30tan AURRERA K.Eko **BAZKIDEEN BAZKARIA** Aurreran

18:00tan Bikote eta ezkonduen **ENTZIERROA** eta **BEHIAK** plazan.

19:00tan Bikoteen Ingurutxoa.

22:00tan Azkeneko aldiz, **Suzko Zezena.**

00:00tan **LOS CHARROS** mariatxiarekin mejikanak dantzatzeko aukera bikaina.

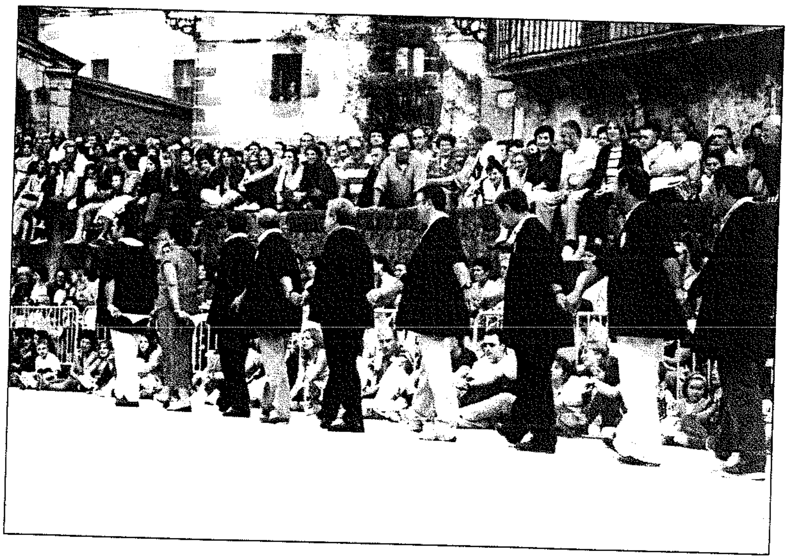

ondoren
PESTEN BUKAERA.
Labetxeko atarian hasi eta

SABADO, 2 DE AGOSTO

Reparto de programas

16.00: Reparto de programas.

DOMINGO, 3DE AGOSTO

Día del niñ@

08:00: Diana.

10:00: Ciclistas en el polígono industrial.

10:30: Misa Mayor presidida por la corporación infantil.

A continuación: Txupinazo de la corporación infantil.

11:30: Juegos e hinchables;
-partidos de pelota.

17:30: Actuación de los dantzaris txikis del Aurrera.

19:00: Tamborrada.

20:00: TRIKIDANTZ hasta las 24:00 horas.

DOMINGO, 10 DE AGOSTO

Víspera de fiestas

11:30: Herri-Kirolak.

14:30: Comida de los kirolaris y de los jubilados.

18:00: Txupinazo. Acto seguido se hará entrega del premio al ganador del concurso. A continuación la txaranga INCANSABLES, la comparsa de gigantes y cabezudos junto con los gaiteros y chistularis darán la vuelta al pueblo.

22:00: Toro de fuego.

24:00: AKELARRE.

LUNES, 11 DE AGOSTO

Día de San Tiburtzio

08:00: Diana.

09:00: Encierro y vacas en la plaza.

10:30: Misa Mayor cantada con la presencia de la corporación y los ezpatadantzaris del Aurrera.

12:00: Ezpatadantza.

A continuación: Ezpatadantza.

Después partido de pelota.

18.00: Toros.

19:00: Herri kirolak con aizkolaris y harrijasotzailes.

Después: aizkolaris y harrijasotzailes del pueblo.

22.00: Toro de fuego.

24.00: GAUBELA.

MARTES, 12 DE AGOSTO

Segundo día de fiestas

8.00: Diana.

9.00: Encierro.

11:30: Joteros "NAVARRERIA".

18:00: Vacas.

19:00: Dantzaris del Aurrera.

19.00: Dantzaris del AURRERA.

22:00: Toro de fuego.

24.00: IZOTZ.

MIERCOLES 13 DE AGOSTO

Tercer día de fiestas

8.00: Diana.

9.00: Encierro.

10.00: Ciclistas.

11:30: Concurso de paellas.

12:30: Bersolaris.

16.00: Hinchables en la piscina.

18:00: Vacas.

19:00: Tangos.

22.00: Toro de fuego.

24.00: IRUÑA BAND.

JUEVES 14 DE AGOSTO

Día de las cuadrillas

8.00: Diana

9.00: Encierro.

11.30: Partidos de pelota en la plaza.

12:30: Concierto de la txaranga INCANSABLES.

18.00: Toros.

19:00 Payasos: Kiki,Koko y Moko.

20:30: Kalejira con grupo de percusión.

22:00: Toro de fuego.

24:00: SELEKTA SOUND SYSTEM

JUEVES, 15 DE AGOSTO

Día de las parejas y casados

8.00: Diana.

9.00: Encierro.

11.30: Herri-Kirolak.

14.30: Comida de socios en el Aurrera y homenaje a la antigua junta directiva.

18.00: Encierro y toros.

19.00: Ingurutxo de las parejas y casados.

22.00: Toro de fuego.

24.00: Mariachi LOS CHARROS.

A continuación: "Pobre de mí".

Oharrak • Avisos

1. INCANSABLES txaranga goiz, atxalde eta gauero arituko da.
2. BURUHAUNDIK atxaldero txarangarekin aterako dira.
3. UDALAK ez du behiekin gerta ditezkeen istripuetan erantzunkizunik izango.
4. Behietan dabiltzenei ihesbidea errazago egiteko barreren gainean ez daiteke inor jarri.
5. EGITARAUA borondatearen truke banatuko da, bai Udaletxean, liburudendatan eta tabernatan ere.
6. AURRERAKO BAZKIDEEN BAZKARIRA joana nahi duenak , txartelak abuztuaren 13-a bitartean izango ditu Txoko tabernan.
7. SUZKO ZEZENaren ibilbidea hauxe izanen da: Korte eta Torre arteko estarta,Txatxuneko atzea, Malkorra eta Korrenea arteko estarta, kalean behera, Etxe Txuri eta Arritxenea Herriko estarta eta plaza bitartekoa.
8. Udala ez da suzko zezenarekin gerta litezkeen erreketen edo bestelakoen erantzule egingo.
9. GOZOKIAK atsaldeko ekitaldia bukatutakoan banatuko dira egunero.
10. "PAELLADA" LEHIAKETArako arauak: bakoitzak bere sua eraman behar du, horretarako osagaiak ere norberak eramanez noski. Paelladarako nahita ezko osagaia arroza izanen da, noski eta hortik aurrera bakoitzaren gustoaren eta trebeziaren ariora. Epai-mahaiak hartuko du erabakia.

1. La charanga INCANSABLES saldrá todos los días
2. Los CABEZUDOS saldrán todas las tardes junto con la charanga.
3. El Ayuntamiento no se hace cargo de los accidentes que ocurran en las vaquillas.
4. El público asistente a las vaquillas no debe sentarse encima de las barreras, para así facilitar la huída de los corredores.
5. El PROGRAMA DE FIESTAS se repartirá a cambio de la voluntad.
6. Todo socio del Aurrera que quiera asistir a la comida de socios deberá adquirir su entrada antes del día 13 en Torrea o en el Txoko.
7. El recorrido del TORO DE FUEGO será el de todos los años.
8. El Ayuntamiento no se hace cargo de las quemaduras u otros percances que se puedan producir con el toro de fuego.
9. Después de las actuaciones de las tardes se repartirán caramelos.
10. Normas para la PAELLADA: cada cual deberá llevar su hornillo, y por su puesto los ingredientes para preparar el plato. Habrá jurado.
11. Este año se hará un intento de recuperar el INGURUTXO de la noche que estos últimos años está en declibe. Se tocará la madrugada de lunes a martes, después de que finalice la música de la plaza.
12. Del 6 al 18 de Agosto exposición de Maria Uriarte sobre flores secas, en Maxurrenea, de 19:00 a 20:30 horas.

PLAZAOLA ALDIZKARIAREN ARGITARATZAILEN OHARRAK

1. PLAZAOLA ALDIZKARIAREN ARGITARATZAILEEK EZ DUTE BERATAN KALERATZEN DIREN IDATZI ETA ERITZIEKIN ADOS EGON BEHARRIK.
2. IDAZKIEN EGILEEK BEREN IZENAK JAKINARAZI BEHAR DIZKIETE ARGITARATZAILEEI, SOR DAITEZKEEN LEGE ARAZOAK BERAIEN ERANTZUNKIZUN IZANEN DIRELARIK.
3. GURE ESKERRIK ZINTZOENAK ALDIZKARI HAU OSATZEKO BEREN LANAK GUREGANATU DITUZTEN IDAZLE GUZTIEI. NOLA EZ, AZALEKO LEHIAKETAN PARTE HARTU DUTEN GUZTIEI ETA ARGAZKIAK UTZI DITUZTENEI ERE. MILA ESKER.

Ateraldiak

TESA ZAKU

Tesa Zaku esken ibiltzen zen. "Zaku" izengutxie zuen eta hori aditzek ez zion belarritan soñu onik egiten.

Tesa Zaku Aieneko askan aritzen zen garbiketa egiten. Garbiketako leku honek erdin aska haundie do lixuharriz inguratue eta gañen tellatu irikie. Aieneak bado balkobea alderdi hontara ematten duena.

Aieneko Gamio ateratzen zen balkobera eta hagan muturren zakue patu eta Tesa Zaku garbiketa egiten ari zela aurrekalden yartzen zion. Ordun Tesa Zaku tripek yaten, bere onetatik aterata errezo politte hasten zuen! Haren eretakin etzen giro izaten. Zeruan diren santu guzik attatuz Gamiorengatik asmahalak esaten zituen. Eta Gamio balkobetik parrez.

Gero Aienera eskera zinen Gamiok limosna ona ematten zion eta Tesa Zaku pozik.

Hala esaten do Tolatxeneko Kandidok.

ZAKUN SARTZAN

Joanmiel izena zuen gizon bat beyek yezten ari zela erauntsi ikaragarrie etorri zen. Tximixteka eta tormobeka ari zuen. Atera zen Joanmiel ekulluko ateleakumera yasa ekustea eta tximixtek burun yo eta ille palda bat kendu zion; burun apezaren koroa bezalako batekin gelditu zen betirako. Horrengatik esaten zioan "APEXA"

Apexa Olaberri ondoko alorren arbi ateratzen ari zen eta Tesa Zaku ere zerbait esan gabe ezin pasatu paren:

Tesa Zaku.- Aimarie Purisima.
Apexa.- Zakun sartzan.

ELURTEA ETA ZERRIRI EUSTEA

Gure motiko denborako zaharrek askotan hitz egiten zuten "hiru otxoko" elurteaz, hau da 1888ko elurteaz. Herrian bi metro elur bazirela esaten zuten. Hanka yasotzeko gauze zen guzie tellature yoaten omen zen elurre kentzera, elurraren kargak tellatue hausteko beldurrez.

Urte hartan Beteluko plazan pillatutako elurre san Pedro egunean zabaldu eta hurtu omen zuten.

Beste elurtea 1945koa. Hemen hogeigarren mendean egin zuen haundiena seguruaski. Leitzeko plazan erreboteko txaparaño allatzen omen zen. Hogeitabi egunean egondu omen ziren ardiak artegitik atarire atera gabe.

Garai hartan bi panaderi ziren Leitzen: Goikoerrotan eta Aienen.

Elurte hartako igande atsalde baten yoan ziren Mieljoakiñ Inaziobarunena eta Joan Kordaun Aienera tabernara.

Aieneko Sebastian marmarin ari zen. Ez zegoen gustora herrigizonekin. Atsalde guzin ixildu gabe ari zen mostradorez barrendik: "Ayuntamentuk hartu omendik elurre kentzeko erabakie Estaziotik Goikoerrotara . Nek e hementxe zeuket panaderie. Neri zergatik etzeidek kendu behar? Nola ekarri behar zetit iriñek?"

Ordun Mieljoakiñek eta Joan Kordaunek esan zioan: "Bihar guk kenduko dizugu."

Hala tratoa egin zuten Sebastianekin hamarna pezta elurre kentzea aldea. Elurre kendu behar zuten Txuitaneko herritik (Villa Paulinatik) hasi eta Aieneraño.

Hurrengo goizen ekin zioten lanari eta elurre kendu zuten Aieneraño. Eta hara allatzekin baten Sebastianek Oihue: yoateko zerriri eustea.

Zerrie hil, zimeldu, eltzepapakin garbittu, tripek ateratzekoan ttantte hartu eta patu zuten zerrie zintzilik. Ordun Mikelak oihue: "Atoztea gosaltzea."

Ederki gosaldu zuten. Gibelaz enpo egin zuten.

Gosalondoan Sebastianek esan zioan: "Atzo hamarna pezta in giñien tratoa elurre kentzea aldea eta oain gosarikin kitto."

Eta Mieljoakiñek : "Bai, eta zerriri eustea beste hamarna pezta."

Ia negar eginean patu zioan Sebastianek hamarna pezta.

Yakiñe, zerriri euste aldea gosarie izaten da. Hala da usarioa.

ERDIE BAIEUKE

Pestaurrea zen eta lagun mordoska ari zen aizkoran Leitzelarren pestetan aizkora apustue yokatzeko prestatzen. Pastaingo Rafael yarri zuten bijilantzin, goarda etortzen bazen ere.

Handik belaxe Rafael hasten da oihuke: goarda, goarda, goarda.

Abitu ziren denak laisterka ihesi zituenetan eta dena gezurre.

Hala egin zuen hiru edo lau aldiz.

Halako baten Rafaelek ekusi zuen Miel Goarda egitan heldu zela eta hasi zen oihuke : Goarda, goarda heldu delaaaa.

Baño etzioan siñestatu eta aizkoran dinbi danba segitu zuten. Rafaelek: baietz oraingoan egie dela. Eta mendie gora laisterka zituenetan abitu zen. Ordun aizkoran ari zirenak ere abitu ziren laisterka ihesi mendie gora.

Miel goardak behitik: Izautu zattuet eta ihes egin duzuelako doble denuntzi.

Rafaelek mendi kaskotik: Erdie baieuke!

Gero Miel Goarda yoan zen bere etxera (Leitzelarreko goardan etxera) eta esan zuen denak ezagutu zituela eta holako eta halako zirela.Goardan etxen taberna edukitzen zuten eta Pastaingo Patxi han suertatu zen. Patxik bazekin aizkoran ari zirenak zein ziren eta ez zen Mielek esan zituenetatik bat bakarrik ere.

ASTAITZ

2003-6-20

Kontu zaharrak

Pestetan maien gaudela zeinen gustora egoten gara kontu zahar asko dakizkiten hiztun onari entzuten. Jolastun onetatik asko ikasten da.

Historia jakiteko beste modu bat da paper zaharrak irakurtzea. Gure etxeko eskritura zaharrak, herriko artxibua, Nafarroako Artxibua...

Hemen aipatuko duguna "CATÁLOGO DEL ARCHIVO DIOCESANO DE PAMPLONA- SECCIÓN DE PROCESOS" da. Makinabat histori interesgarri badago

hemen gure aurrekoen oitura,bizimodua, leku izenak eta abar jakiteko. Jakina, hemen azaltzen dena laburpena da. Merezi luke Artxibu hortara joan eta hemen aitatzen ditugun dukumentu bakoitza ikustea. Ez dakigun makina bat berri ikasiko genuke. Gaur gazte asko zaudete ikasiak eta ia animatzen zareten.

HITZA EMAN ETA HITZA JAN

Ezkontzeko hitza eman eta gero ukatu. Bati hitza eman eta gero beste bat gustatu. Honelako gorabehera asko ikusten da "Catálogo" honetan. "Esponsales" delako hitzarmena egin eta goxo-goxo ibiltzen ziren eta gero zera...Ikus dezagun zer gertatzen zen:

LEIZA-1650. Joanes de Gorriti, contra Mariana de Iriberri y Catalina de Oronoz, vecinas de la villa. pretendiendo el suplicante contraer matrimonio con Francisca de Yanci, han salido las adversas a poner impedimento, ya que a ellas les había dado antes palabra de casamiento y las había desflorado.(Tomo5-1298).

LEIZA-1610. Joanes de Yanci y Gracia de Alfaro, vecinos de Leiza, contra Catalina de Villabona. Disponiéndose a casarse los suplicantes y habiendo obtenido dispensa de consaguinidad, ha aparecido Catalina diciendo que a ella le había dado palabra de matrimonio. Se desestima el impedimento, pero Joanes de Yanci intenta entonces casarse con una tercera llamada María de Arce, a lo que se opone Gracia de Alfaro, alegando las gestiones y promesas anteriores. Muere ésta y se soluciona el obstáculo. Testigos. (Tomo7-1244).

LEIZA-1640. María de Aristizábal, vecina de Leiza, contra Baltasar de Albiasu y Ezcurra, vecino de la misma villa, el cual hizo promesa de matrimonio a la demandante y la privó de su virginidad, procreando una criatura; pero ahora trata de casarse con una viuda de Lesaca. (Tomo12-1.062).

LEIZA-1655. Catalina de Gaztelu, vecina de Berástegui, contra Atanasio Lasarte, vecino de Leiza, el cual dio palabra de casamiento a la demandante, en la borda llamada Franquico, término de Leiza, delante de los testigos y ahora quiere casarse con otra . Testigos. (Tomo13-446).

LEIZA-1657. María Miguel de Perusquirena, natural de Ezcurra, contra Juanes de Miquelarena, vecino de Leiza, el cual estupró a la demandante, tras haberse dado mutuamente palabra de matrimonio; pero después, faltando a la palabra dada, quiere casarse con María de Arrarás, dejando perdida a la demandante. Testigos. (Tomo13-832).

LEIZA-1659. María de Jaunsaras, vecina de Leiza, contra Pedro de Iriarte, residente en Berástegui, pidiendo sea compelido a cumplir palabra de matrimonio que había dado a la demandante, ya que pretendía casarse con otra. (Tomo13-960).

LEIZA-1681. Mariana de Iriarte, vecina de Leiza, contra Matías de Alduncin, escribano real vecino de Goizueta, el cual privó a la demandante de su virginidad, dándole palabra de matrimonio y luego se niega a cumplirla. Llegan a un acuerdo. Testigos. (Tomo14-1.462).

SAN SEBASTIÁN-1684. Francisca de Larríztegui, vecina de San Sebastián, contra Joseph de Recondo Gorriti, residente en la misma ciudad, natural de Leiza. Ambos otorgaron una escritura de esponsales, comprometiéndose a casarse en tiempo de un año, pero Recondo, que estaba preso por

el estupro, la había olvidado y trata de casarse con María Asencio de Uzelaeta. Llegan a un acuerdo de desistimiento. Contiene ambas escrituras. (Tomo19-1.533).

LEIZA-1712. María Josepha de Sagüés, vecina de Tolosa, contra Fermín Zabaleta, presbítero de Leiza, reclamándole los daños y perjuicios por la crianza de un niño que entre ambos habían procreado cuando el ditado Fermín era clérigo de menores órdenes. El demandado se había obligado a pagarle 60 ducados, pero María Josepha lo consideraba insuficiente. Llegan a un nuevo acuerdo. (Tomo21-410).

ARESO-1708. Margarita de Altamira, natural de Leiza, contra Martín de Olaechea, natural de Areso, pidiendo que sea obligado a cumplir la palabra de esponsales que dio a la demandante, a la que privó de su entereza y honestidad. No hay sentencia. Declaraciones de ambos. (Tomo21-1500).

EZKONTZERA KONDENATUAK

LEIZA-1694. María de Zabaleta, natural y vecina de Leiza, contra Juan Beltrán de Zabaleta, natural de la misma villa, pidiendo que sea compelido a cumplir la promesa de matrimonio que había dado a la demandante. La misma demanda le pone Catalina de Astibia, natural de Leiza, a la que Juan Beltrán dio igualmente palabra de matrimonio, procreando con ella una criatura. Se le condena a casarse con María de Zabaleta. Apelación. Declaración y testigos. (Tomo20-1.578).

LEIZA-1719. María de Echeverría, natural del lugar de San Vicente, contra Lorenzo de Oronoz, natural de Leiza, mancebo curial, el cual dio palabra de m atrimonio a la demandante, privándola de su entereza y virginidad; pero luego se niega a cumplir su promesa. Se condena a Lorenzo a casarse con María. Declaraciones y testigos. (Tomo21-902).

ARESOKO ABADEAK LEITZARRA LABANATU

ARESO-1620. El Sr. fiscal, contra D. Martín de Valcarlos, vicario de Areso, acusándole de conducta relajada; una noche dio una puñalada a Fermín Zabalo, vecino de Leiza, de la que el herido estuvo a muerte. Testigos. (Tomo4-1481).

INONGO KOMENTUENTAN HARTU NAHI EZ ZUTEN ABADE BIHURRIA

LEIZA-1686. El fiscal contra Bernardo de Arrivillaga, abad de Leiza, el cual sacó a Domenja de Gaztambide de la casa de sus padres en Berástegui, teniéndola por su cuenta en la casa de la serora de la ermita de Santa Cruz, donde se reunía con ella. El abad es condenado a medio año de intrusión en un convento. El proceso termina con sieta cartas de otros tantos conventos de Pamplona diciendo que les resulta imposible recibir al abad. Testigos. (Tomo20-27).

ELIZEZ EZKONDU GABE EZIN BIZI ELKARREKIN

Ezkondu gabe elkarrekin bizitzen jartzen baziren ez zen giro izaten. Oraindik gure motiko denboran apezak joaten ziren holakoengana erristan ematera. Ikus dezagun Leitzeko errotarie eta Saldisko okiñeri buruz diona:

LEIZA-1619. El Sr. Fiscal contra Martín de Urroz, molinero residente en Leiza, acusándole de vivir amancebado desde hace 8 años, con María de Ochoarena, panadera residente en Saldías, que ha procreado una criatura con el demandado. (Tomo10-1.039).

ZORRAK ZITUZTELAKO MEZARIK EZIN ENTZUN

LEIZA-1590. Los mayordomos de la parroquial de Leiza, contra varias personas de la villa, que adeudaban a la iglesia en total más de quinientos ducados. Los demandantes alegan que a causa de dichas deudas no se puede acudir al maestro cantero que hace la obra de la iglesia. Los demandados que eran 35, se quejan de que el abad los evita de los divinos oficios. Pendiente. Lista de deudores. (TOMO2-46).

KARTZELETIK IHES EGITEN LAGUNDU

LEIZA-1590. El Sr. Fiscal contra D. Fermín de Arano, rector de Leiza, acusándole de haber ayudado a escapar de la cárcel a Juanes de Plaza, vecino de la villa, que había cometido un asesinato. Dicen que D. Martín fue a la casa del almirante donde se hallaba preso, alegando querer hablar con éste y confesarlo; estando así dio un "empetón" al almirante, favoreciendo la fuga del retenido. D. Martín desmiente la información y afirma que dejaron escapar al preso y para eximirse de la culpa, la car-

garon sobre él. No hay sentencia. Información de alcalde y testigos. (TOMO2-885).

ZER EGIN OTE ZUEN?

LEIZA-1.533. Contiene la minuta del proceso que se llevó ante el Oficial de Pamplona, entre Martín Arano de Zabalo, natural de Leiza y los alcaldes de la Corte mayor del Reino. Arano, preso en las cárceles reales, quiso hacer valer su condición de clérigo de prima tonsura y ser remitido a la jurisdicción eclesiástica. (Tomo1-1.426).

SANKRISTABEREN ZERRIAK KANPOSANTUAN

Bai,baño ez Oxemiel sankristaberenak baizik beste askoz ere lehenagoko batenak.

LEIZA-1609. Esteban de Senosiáin, sacristán de la parroquial de Leiza, Brígida de Aranaz, vecina de la villa. Habiendo servido el demandante durante 14 años la dicha sacristía, ahora el abad y beneficiados quieren poner por serora a la adversa; ésta acusa a Senosiáin de descuido y negligente, que tiene toda la casa llena de puercos que se meten por el cementerio. Se adjudica la serorÍa a Brígida de Aranaz. Testigos. (Tomo7-332).

YENDEA BATETIK BESTERA

Esaten da lehenago etzela yendea herritik ateratzen, baina lehen ere yendea ibiltzen zen naiz orain bezala kotxerik eta trenik ez izan. Ikus dezagun:

LEIZA-1608. Jonanes de Ibardin, natural de Azpeitia, contra Ana de Escolano, vecina de Leiza. Estando preso el demandante por haber sido hallado con María de Loperena, vecina de Leiza y deseando casarse con ésta, ha aparecido Ana a poner impedimento, diciendo que a ella le dio antes palabra de matrimonio, teniendo tratos ilícitos entre ambos. Llegando a un acuerdo arbitrario y queda libre Ibardin del impedimento. (Tomo7-1.110).

UTERGA-1716. Catalina de Gorriti y Recondo, natural de Leiza, contra Francisco de Lacarra, natural de Uterga, pidiendo que sea éste obligado a cumplir la fe y palabra de matrimonio que dio a la demandante, a la que privó de su entereza y virginidad, procreando una criatura. Se condena a Lacarra a dotarla convenientemente, siguiéndose pleito para determinar la dotación. Contiene declaraciones, testamento de Martín de Gorrriti (1712), cantero de Leiza y dueño de la casa Zapatanea, etc.(Tomo21-582).

Garai hartan oraindik seguruaski euskaraz hitz eginen zen Utergan. Utergakoa zen Joan Beriain apeza, 1638an hil zen. Bi liburu euskaraz eskribitu zituen :

"Tratado de cómo se ha de oir Missa, escrito en Romance y Bascuence, lenguages de este Obispado de Pamplona (1621)" eta "Doctrina christiana (1626)". Bere liburuetan Iruñe aldeko euskara erabili zuen, goinafarrera hain zuzen.

ORAINGO EZKILETAKO BAT OTE DA?

LEIZA-1643. Martín de Iriarte, mayordomo de la parroquial de Leiza, contra D. Hernando de Zabalo, abad de la misma. Al demandante le han hecho cargo de 32 ducados, que en realidad los debía el abad. La deuda era por una campana que Antonio Igoal y Juan de Foncueva hicieron para la Iglesia de Leiza. Escrituras.(Tomo9-796).

APEZA ARKABUZE ETA PISTOLAREKIN ETA GAINERA GAINERAKOAK

LEIZA-1630. El Sr. Fiscal contra D. Juan de Gorriti, presbítero de Leiza, el cual es acusado de andar por los caminos con arcabuz y con pistola; un día que fue a Gorriti a cantar vísperas, le conoció la gente que estaba tomado del vino. También tiene en casa una mujer de mala nota, que le sirve y le escarda las piezas. Testigos.(Tomo11-1339).

LEIZA-1629. Bárbara de Yarza, natural del lugar de Yábar, contra D. Juan de Gorriti, presbítero de Leiza, reclamándole 200 ducados por la crianza de tres criaturas que son de su obligación. Los padres de Bárbara se suman a la demanda. Testigos. (Tomo11-1.079).

AURRENEKO LEKUAN ESERI NAHI

LEIZA-1657. Hernando Pérez de Noguera, vecino de Leiza, contra Domingo de Barrenechea, vecino de la misma villa. Estando el demandante en posesión antigua de sentarse en el primer banco de la iglesia y en el primer asiento, el adverso le ha perturbado dicha posesión. Barrenechea dice que su casa de Astibia es 100años más antigua que la de Rezuma, la del adverso, y añade que en la villa se ha acostumbrado siempre a sentarse conforme iban llegando. El regimiento de Leiza sale al pleito apoyando la postura de Barrenechea. Se componen. testigos.(Tomo13-757).

PLAZAOLA ETA SARASAINGO OLAK

Leitzen baziren ola mordoska. Oraindik han daude Sarasaingo olaren pareta zaharrak.

ARESO-Leiza-1662. D. Bernardo de Lapeyre, residente en Berástegui, contra D. Juan de Arocena, abad de Areso, el cual salió como fiador de Blasio de Zabaleta, vecino de Leiza, en una deuda que Blasio tenía con el demandante. Lapeyre rearrendró a Zabaleta las ferrerías de Plazaola y Sarasáin, que eran del Señor de Alduncin y el de Leiza le debía la renta y los perjuicios, además de 800 cargas de carbón. A su vez el abad reclama ciertas cantidades de trigo que prestó para dar de comer a los ferrones. Pendiente. Contiene escrituras de rearrendación, entrega, reconocimiento de ferrerías y testigos. (Tomo13-1.288).

JOSTEKO LANAK EGIN ETA ORDAINTZEN EZ

LEIZA-1659. Martín de Leiza, sastre vecino de Tolosa, contra D. Tomás de Arrivillaga, beneficiado de Leiza, reclamándole el fin de pago de una loba y manteo que el demandante le había hecho. (Tomo13-1.039).
loba=sotana.

LEITZEN KOBRE FABRIKE

LEIZA-1744. El regimiento y concejo de la villa de Leiza, exponen que un tramo de la bóveda de la iglesia amenaza derrumbarse y piden licencia para derribarlo y hacerlo de nuevo, así como para hacer un crucero en su interior, dada la poca capacidad del templo. Se manda hacer un informe al veedor de obras, encargándose a Miguel de Salazar, maestro que ha entendido en las obras de Loyola. La villa consigna para la realización de la obra, los ingresos del martinete de la fábrica de cobre y del molino farinero. Contiene los informes. (Tomo14-462).

KAPELLANIAK

LEIZA-1784. Contiene otorgamiento de poderes y presentación de escrituras y anotaciones al Plan beneficial sobre la unión, supresión y desmembración de rentas eclesiásticas en la parroquial de Leiza. Escritura de erección de un nuevo beneficio por el regimiento de la villa (1708) y escrituras de fundación de capellanías por Francisco de Arrivillaga (1758), Miguel de Lasarte (1765), Miguel de Igúzquiza (1768), etc. (Tomo14-463).

BERÁSTEGUI-1716. Capellanía fundada en la parroquial de Berástegui por el capitán Domingo de Lizarraga, vacante por renuncia de su poseedor Domingo de Olózaga, rector de Asteasu. Se oponen en discordia a la misma Joseph Antonio de Garciarena, clérigo del lugar, y Tomás de Saldías, natural de Leiza, éste con nombramiento de los patronos. Se adjudica a Saldías. Nombramiento. (Tomo21-601).

ALDAZ (LARRÁUN)-1717. Capellanía fundada en la parroquial de Aldaz por María de Aldaz, viuda de Miguel Martínez de Huici, vacante por renuncia de su poseedor Juan de Huici. el dueño de la casa de Martinena, como patrono, nombra para la vacante a Miguel Noguera, clérigo natural de Leiza y pariente de la fundadora, siéndole adjudicada. La capellanía es erigida en beneficio eclesiástico. Contiene la fundación (1657), nombramiento de capellán y escrituras censales. (Tomo21-713).

LEITZEKO HARGIÑEK ESAKAILERAK EGIN NOAINEN

NOÁIN-1655. Graciana de Eraso, viuda de Juanes de Arrechea, maestro cantero, vecina de Leiza, contra el vicario primiciero de Noáin, sobre el pago de la obra de la escalera de caracol y sus paredes, que Arrechea hizo para la iglesia. Dicha obra fue tasada en 9.503 reales. Más tarde sale a la causa Mari Juan de Villava, viuda y heredera de Juan de Urrutia, cantero que había comenzado la obra y murió sin acabarla. Lo trabajado por Urrutia se tasó en 2.950 rales. Contiene el testamento de Arrechea, tasaciones de las dos obras, cuentas y recibos.(Tomo15-709).

ALABA OHOSTU EDO EGURRA EMANDA BIALDU ETXETIK?

LEIZA-1657. Martín de Iriarte, vecino de Leiza, contra Juan de Alfaro, mancebo, acusándole de haber raptado a su hija Magdalena de Iriarte, que se hallaba sujeta a la patria potestad, con pretexto de casarse con ella. Se manda explorar la libertad de Magdalena, resultando haber huido de la casa paterna por temor a las amenazas de su padre. Tomo16-383).

APEZAK HASERRE

LEIZA-1688.Pedro de Mauleón, beneficiado de Leiza, contra Leonardo de Arrivillaga, abad de la

villa, reclamándole el salario de tres meses que el demandante sirvió la abadía, durante un pleito criminal que se llevo contra Leonardo. Mauleón pide 8 ducados mensuales, ya que entregó todo el pan de la oblación a la familia del abad. Éste confiesa que había suplido las ausencias del demandante sin exigir nada. Pendiente (Tomo17-1.079).

LEIZA-1688. El alcalde, jurados y concejo de la villa de Leiza, contra el abad y los dos beneficiados de la misma, sobre la celebración de las misas por el pueblo en domingos y días festivos, ya que los dos beneficiados se niegan a celebrarlas en sus hebdómadas respectivas, diciendo que tal carga pertenece al abad. Éste argumenta que los dos beneficios fueron desmembrados de la abadía, correspondiendo al abad 4 hebdómadas y a los beneficiados dos, con igual proporción en las cargas y en los emolumentos. La sentencia condena a los beneficiados a la misa "pro populo". Apelación. Testigos, copia del instrumento de erección (1530) y algún nombramiento (dos originales de 1539 y 1563). (Tomo17-1297).

40 BORDA

LEIZA-1708. El alcalde, abad, regidores y vecinos de Leiza solicitan la aprobación de una escritura de concordia que han otorgado, en la que consienten en la erección de un nuevo beneficio, desmembrando 80 ducados de las rentas de la abadía. Leiza contaba 600 almas de comunión y tenía 40 bordas, por lo que era necesario aumentar el servicio pastoral. La sentencia aprueba la erección y adjudica por primera vez el beneficio a Juan Joseph Íñiguez Arnedo, clérigo natural de Bergasa, en el obispado de Calahorra. Concordia, información, etc. (Tomo18-1.030).

HARTZEKO DUNEK ESKEN

LEIZA-1672. Joan de Arrarás y su mujer Ana de Chopillo, vecinos de Leiza, contra Leonardo de Arrivillaga, presbítero de la villa, heredero de su hermano Tomás, difunto beneficiado, el cual adeudaba a los demandantes 20 ducados de réditos de un censal y murió sin pagarlos. Testamento de Arrivillaga (1671) y escritura censal (1661). (Tomo19-468).

SEPULTURE

Leitzeko etxe bakoitzek bazuen bere sepulture elizen. Orain dela berrogeita sei-zazpi urte kendu zituzten, elize berritu zutenean. Etxeetako eskrituretan ekusten denez iskanbila asko sortzen zen sepulturen jabeen artean. Astaitzagako eskriture zaharretan ere ikusten da Astaitzagakoak eta Martingartzinekoak hizpidetu zirela sepulture batengatik 1744. urtean.

261.-LEIZA-1689. Joseph de Ansa, vecino de Leiza, contra Juan de Zabaleta y su mujer Mariana de Micheltorena, vecinos de la misma villa. El demandante posee una sepultura en el lado de la epístola dentro de la iglesia que le fue donado por Lorenzo de Astibia, pero Zabaleta y su mujer le estorban en su posesión, alegando pertenecerles dicha sepultura como recibida de sus antecesores. Joseph de Ansa la recibió a una con la casa de Chachuenea y herrería de Astibia. Las partes llegan a un acuerdo, quedando la sepultura para Zabaleta y su mujer. Escrituras de donación y venta, testigos y acuerdo final. (Tomo20-261).

LEITZEKO ELIZEKO ERRETAULA

LEIZA-1702-08. Catalina García, viuda de Miguel de Bengoechea, maestro arquitecto, y su hijo Simón, vecinos de Pamplona, contra el abad y mayordomos de la parroquial de Leiza sobre el pago y tasación de la obra del retablo principal de su iglesia que había sido comenzado por Miguel y acabado por Simón. El contrato se hizo en 1679 con el padre y en 1700 con el hijo. La obra fue tasada el año 1707 por el veedor martín García y los maestros arquitectos Jorge de Recondo y Martín de Legarra en 1.164 pesos (la parte de Miguel) y 742 pesos (la de Simón). Pendiente. Contiene los dos contratos y la tasación. (Tomo20-467).

ERMITAÑOA

LEIZA-1689. El alcalde, regidores y concejo de la villa de Leiza hacen nombramiento de ermitaño para la ermita de Santa Cruz, en términos de la misma, a favor de Jerónimo de Arrivillaga, natural y vecino de la localidad. Contradice el nombramiento Josepha de Hospitale, diciendo que hace doce años que sirve la serоría y atiende a las necesidades del culto. La sentencia niega el permiso de serora y ermitaño a ambos litigantes. Nombramiento y testigos. (Tomo20-483).

AZPIKERIZ EGINDAKO EZKONTZA

TOLOSA-1711.El fiscal del obispado contra Joaquín de Otamendi, rector de Belaunza, Martín de Galarraga, escribano real vecino de Ibarra, y María Cruz de Leici, vecina de Tolosa. Los dos últimos con-

trajeron matrimonio clandestino en la ermita de San Joseph de Belaunza, asistiendo al mismo el rector Joaquín de Otamendi. Para ello falsificaron una dispensa de tres proclamas con las firmas del obispo y del vicario general y requirieron al rector que los casase, sabiendo, como debía saber éste, que Galarraga estaba inhibido para contraer matrimonio en dos pleitos que habían llevado anteriormente. Los acusados intentan demostrar que obraron de buena fe y atribuyen la falsificación a un tal Juan Bautista Zabaleta, natural de Leiza y vecino de Tolosa, el cual fue preso, aunque luego se fugó. La sentencia declara nulo el matrimonio y absuelve al rector y a María Cruz. A continuacón el fiscal se querella contra Zabaleta, quien niega haber falsificado la dispensa, pero es condenado a duras penas. Contiene la dispensa falsificada y prolijas declaraciones y testigos. (Tomo21-708).

ERREZUMEKO ERROTA

LEIZA-1720. El regimiento de Leiza contra Miguel de Noguera, clérigo natural de la villa. Este es dueño del molino farinero que se halla junto a la ferrería de Rezuma y, además de las piedras de moler trigo, trata de instalar en dicho molino dos piedras de moler maíz, con lo que ocasiona perjuicios muy graves a la villa. Se remite la causa a los jueces seculares. Escritura de patrimonio (1716). (Tomo21-834).

Jaunek, hau nola ditteke? Garia ihotzeko errotarria zuela eta artoa ihotzeko beste bi jarri nahi zituelako herriari kalte egiten ziola. Herria ez baina beste errotak izanen ziren laka kentzeko beldur.

OHARRAK

Herriaren atzetik datorren numeroak urtea esan nahi du. Adibidez : LEIZA-1689, LEIZA año 1689 esan nahi du.

ESPONSALES : Promesa de contraer matrimonio hecha verbalmente o por escrito, dada y aceptada entre dos personas. Generaba obligación de matrimonio y cada parte podía exigir a la otra su cumplimiento. (Tomo1,vocabulario, pag. 439).

CAPELLANÍA: Fundación piadosa creada por particulares o cofradías. Conlleva obligaciones, generalmente celebración de misas y estaba dotada de rentas, producidas por bienes raíces (casas y tierras) o por capitales puestos a interés. Si la capellanía pertenecía como privada se llamaba mere lega; si era aprobada se llamaba titular y colativa y sus bienes pasaban a ser bienes eclesiásticos.

GARAI HARTAKO IRUÑEKO OBISPADUA.-La documentación contenida en este catálogo, se refiere no sólo a pueblos y lugares de Navarra, sino tambíen a algunos de Guipúzcoa, Aragón y otros. Ello se debe a que el Obispado de Pamplona comprende los arciprestazgos de Tolosa y Fuenterrabía, en Guipúzcoa; el de la Valdonsella en Aragón y la Vila de Oyón, en Álava. En cambio no hay documentación de diversas parroquias navarras que pertenecieron a los obispados de Tarazona y Calahorra, así como la Villa de Cortes que fue del de Zaragoza. (Tomo1-pág. 32)

Baita ere Naparroako iparraldeko herri batzuk Baionako obispadukoak ziren, horien artean Legasa eta Doneztebe:

LEGASA-1528. Proceso de separación y desmembración de la parroquial de Legasa, dedicada a Sta. Leocadia y más tarde a Sta. Catalina, que pertenecía a la de S. Pedro de Santesteban, ambas del obispado de Bayona. Por Bulas apostólicas, se nombra una comisión de árbitros, que rechaza completamente la separación; apelan los de Legasa y el Prior de la Catedral decreta la desmembración. Entre los motivos aducidos en la petición de Legasa, está la de ser distintos bandos, pues ellos eran agramonteses y los de Santesteban beaumonteses; a causa de esto, hubo muchas muertes, y numerosos vecinos de Legasa nose atrevían a ir a Santesteban a los divinos oficios. Testigos. (Tomo1-555).

ASTAITZ
2003-6-20

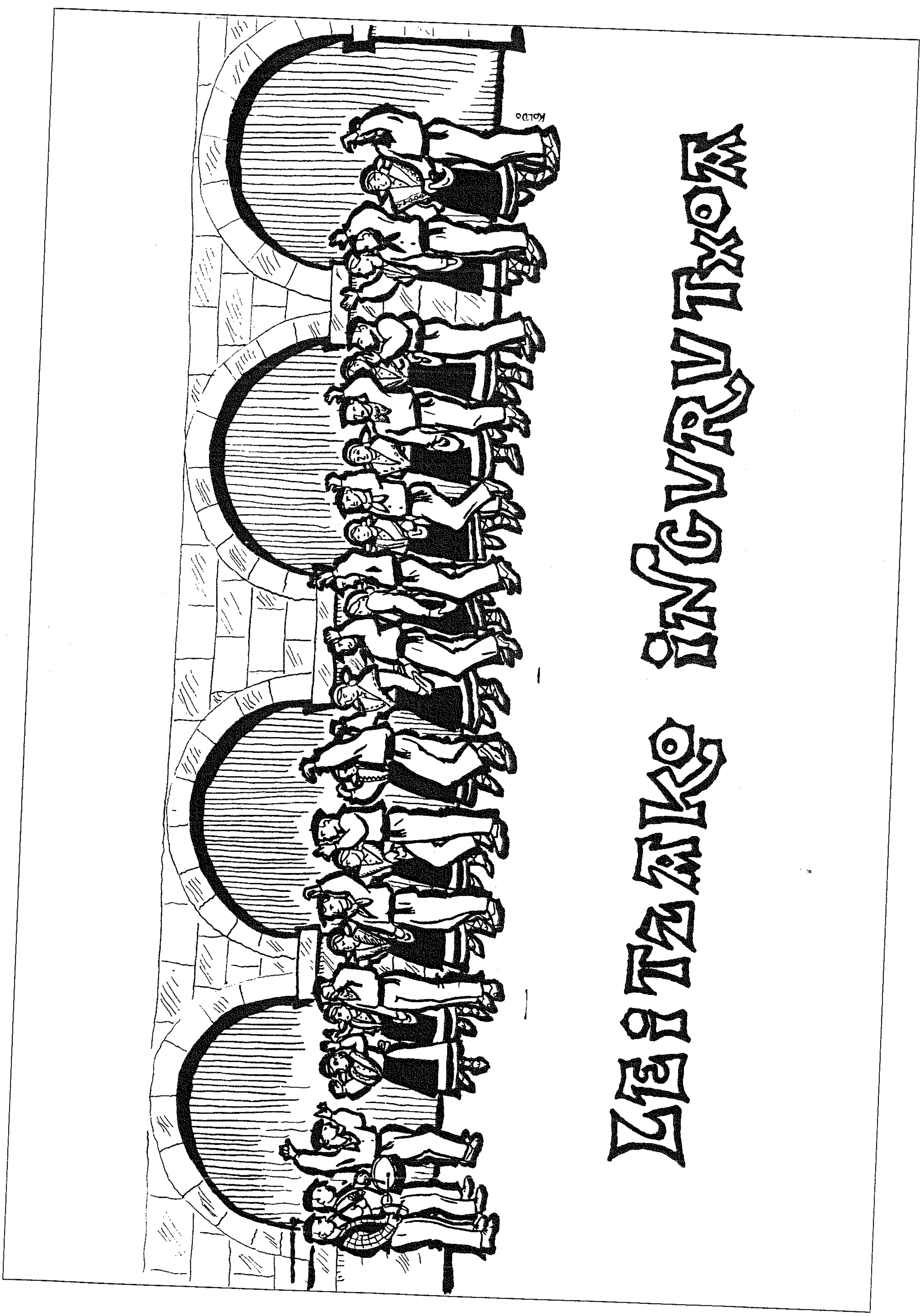
LEITZAKO INGURUTXOA

Leitzetik Andoain'eranoko oiñezko ibillia-ibiltza

LEENENGO ATALA

Irakurle zaitudan adiskidea; gaurko nere idazkun aldia erri bi auen artean, diren edo nik beintzat, ezagutzen dittuten parajeak, etxeak, baserriak, bordak, zubiak eta zenbait errekatara lotuta eta uztartuta izanen dittuzu.

Leen izana zen eta neronek ezagutu nuen trenbidea, burnikari bidea izan zenaren barrena.

Ogeigarren gizaldia bukatzerako'aiñoxe lanean bizkorki, buru belarri aritu ziren ospe aundi izan zuten zenbait burniolak: Urto, Plazaola, Ameraun, Olloki eta abar.

Ni, gazte mutila nintzalarikan, Leitzaran errekari, Leitzaungo erreka esaten nioan eta baita Berastegi eta Elduaindarrek ere. Berueteko, Oreinorin goimendi batek, sortzera ematen dio Leitzaran izenarekin ezaguna degun erreka oni.

Erreka onek daramazkin urak beste zenbait erreka kozkorren arteko urekin ornituta eta oparatuta izanika. Auetako bakarraren bat aaztuxe izatea balitteke baiñan leenengo kilometroak errekaren urak egiterakoxe, auek dittuzu, irakurle: Gorriztaran, Areso, Franki eta Lordiz...

Leentxexeago aipatu dedan Leitzaran errekaren urak, burniolek zittuzten triki-maillu eta gaiñantzeko tresne guztiak mugirazitten zituen. Nere gaurko idazkunari zentzu egokia eman naiez banoa...

Leitzeko erriak "Plazaola" zeritzan trenaren geltoki bat bazuen. Ba ementxetik abiaturik kilometro gutxira "Areso" zeritzan tren-apeaderoa topatuko genuen. Emengo ikusialdia egin-eta "Plazaola" zeritzan geltoki batera abiatuko giñen. Geltoki onek bazittuen –neronek ikusi eta ezagutuak-ainbat genero gaiak jaso aal izateko almazenak; emen ardo-kupelak, batipat jasotzen ziren gero, inguruetako erri kozkorretara karretuak aal izateko.

Plazaola auzoak geltokia izan ez-eze, badu baita ere gaur egun Mugika deritzan Tximistindar etxe kozkor bat; baserri aundi bat ere badu, bere ikuillu eta ganbaraz onik ornituak; iruzpa edo lauzpa famili bizi aal izateko banandua eta antolatua. Nik neronek, garai batean lau famili bizitzen ezagutu nittun, naiz eta gaur egun famili bat bakarrik bizi.

Plazaola Trenaren geltokia izan zen lekutik eskuiñ aldera metro batzuk aurrera joanikan, barruti bateko atakaren langa zabaldurik ikusi eta ikuittu ditzakegu Manuel Lasarte Bertsolari aundia jaio zen Frankiborda deritzen den Baserria.

Berastegiko erriarengan dauzkate auzo ontako bizi lagunek beraien eskarioak eta zergak zuzendu eta burutu bearrak.

Trenbidea izan zen bideari jarraituz, laister xamar "Bizkotz" deritzan esparruarekin aurkituko gera. Bizkotz au, garai batean, meatz lekua izan zen; ospe mardularen jabe izan zena aldi luze batean.

Meatz au, oraindik geldirik egon arren, ogeigarren gizaldiko leenengo urteetan garrantzi aundiaren jabea izan zen. Gure senide arteko 1936'ko gudakoan, aldi aaztukaitz artan alegia, alemanek,"Bizkotz" meatzlekuola onetan aritu aritu ziren meatzean, meatzgaia ateratzen.

Zein urtetan izan zen ziur ez naiz oroitzen, baiñan Leitzen alemanentzako lanean aritu ziren langilleak, oraindik, bizi direla baietz esango nuke.

Geroxeagoan, alemanek, meatzgaia ateratzeari uko egin zien.

Geroezkeroztik, Meatzlekuola geldirik dago. Meatzlekuola onek bazuen zuzeneko burnikarrillean ataka berezi bat beregan: ataka au zabaldurik zuzenean zetorkion su-gurdia (lokomotora) eta berarekin zekarzkian kargaontziak, burnikarrilletik saieskaturik ematen ziren artarako egokituta

zegoen karga-leku batera. Kargaontziak berriz beterik izanikan, zuzeneko burnikarrillera abiatzen zen. Onera sartu aal izateko erreztasun eta erosotasunez zearo egokittuta zegoen, ala bear da eta.

Meatz auen lurra-lekuen izateak Berastegiko erriari dagozkio.

¡Oarra! Ibiltza onen idatziari leenengo atala ekin diot.

BIGARREN ATALA

Irakurle zaitudan adiskidea: atal au Bizkotz'etik Ameraunerañokoa izanen dezu. "Bizkotz" deritzen den paraje edo esparrutik abiatuko gera beerarruntz eta laister xamarrerako begien bista eskuñerantz saieskaturik, ikusi aal izanen degu Mustar deritzen den borda-baserria.

Baserri ontako bizi-familia ezagutu ez-eze aspertzerañoxeko solasetan aritua izandu nintzen. Geroxeagokoan Euskal kristau famili au Leitza errira bizitzera joan zen. Gaur egun ez dut uste iñortxo bizi izaten denikan Mustar-teilatupean.Irakurle, orain idatziko dizudana ere guztiz zillegi dala derizkiot: Mugika Familikoek, Plazaola auzoan duen Tximistindar etxe, ez eze, Ameraunruntz goazelarikan eta Leitzaungo errekaren ondo ondoan, ezkerraldean, badu beste bat eta esan bear famili onek duen aundina, paraje auetan.

Aurrera joan alean Ameraunzar deritzen zaion parajearekin topo eginen degu eta Lordiz deritzen den errekaren ur otsaren oiartzunak oartuaraziko gaitu, bai, orrelaxe dala, eta Lorditzko errekaren urek nola uztartzen diren Leitzaran errekarenarekin ikusi aal izanen degu.

Lorditz idatzi det bai, esparru au larrez eta oainez, arrats ornituriк zegoena zen orain dela gutxi arte. Berastegiko eta Elduaingo erriek dute bertako jabetasuna. Azienden pazcalekua: ardiak, azeriak eta basurdeak ba zittuzten abaroetzeko leku ederrik, bikaiñik.

Aziendarentzako bordak beraiei zegozkien barrotiak txukun eta zearo egokitasunez ornituriк ikusi aal zittezken. Berastegiko anitz baserri ziren emengo borden izatearen jabeak.

Gaur egun, esparru ontan azienden izateari zearo, arrats murriztua edo gutxitua ikusi aal dittekeena da. Piñua eta zenbait motatako zuaitzak, Jaundaerrege biurtzeraiño nagusitu dira Lorditzko paraje ontan, leengo araitz, pago, lizarra ziren ordezko.

Ameraunzar paraje utzirik eta aurrera goazelarikan kilometro bira gutxi asko iritxiko gara Berastegiko erriari dagokion eta ospetsu izan zen (gaur egun mailla apaltxegotsu den) auzo batera: Ameraun.

Irakurle: mendiko zuaitzak, beraien kasez, aalmenez isuritu eta sakabanatzen duten arnasgai eta usain garbi garbi orniturik dagoen esparruan, lekuan aurkitzen zera.

Gure gaztearoan, oraingo aldian ez dakit, paraje onek baserri aundi bat bazuen eta baserriko lanak ez-eze, ostatu bati dagokion lana, onik betetzen zekiena zen. Auzo au, arrats, zearo mendikoa dezu baiñan gaur egun antzu xamarra daukagu, bai horrelaxe da, baiño aaztu ezin, orain urte gutxiarte bereganako zuen erakarritasuna maittetasuna.

Berastegiko ainbat artzai, Leitzaungo bordeetara, larreetara, artzantza lanetara zijuaztenekoaldiak; aunitz gutxi izanen ziren baserri onetara sartu-atera edo diosala eman gabe geldittuko zirenik. Artzai esan det, bai, baiñan ez astuta utzirik, ainbat basolari, ikatzlari inguruetako oianetan sariduen lanak sosa atera nairik aritutakoak ere, maiz maiz iritxiko ziren, baserri ontara onek eskeintzen zuen

babesa, abaroa eta aunitz izaten omen ziren goizean eldu zen trenetik jeitxe eta Ameraunen egun pasa egin ondoren arratsaldeko trenean etxeratzen ziren gizakiak. Bai, zillegi egiten zait esan dedan guztia azpimarratzera.....

Auzo oni buruzko esan nai guztiaren izkribua ez det akittu. Emen, aldi artan, 6 famili bizi ziren, baserrikoak ere tarten izakinan, 30 bizi lagun guztira.

Aldi artako bizilagun batekin orain berriro alkarrengan solasean ari giñelarikan, neronek ere, batzu batzuek ezagutu nittuela esan nion, aipatutako guztiak ezpaere, geienek, geroxeago aipatuko dedan tximistindar ontan eguneroko ogia irabazten zuten, artzantzarako lanetan ere bai, apika, bat edo beste etxerako etekiña urbildu naiez.

Gaur egun berriz, auzo ontan bizi bizi inortxo ez, tximistindar etxeko arduraduna izatez izanen da beeraxeago idatziko dizudan bezala, biziarnasgaia esparru ontan artzenduna. Argi-indar etxe oni, "Gaztañondo" zeritzan gizaseme batek sortzera eman zion; gure gaztearoan eta oraintxe gutxiarteraño "Gaztañondoko zentrala" zeritzaion. Gaur egun berriz argi-indar etxe au Leitzeko papelerаren ardurapean dago eta esan didatenez papelerako langille batek, onen egin bearretaz arduratzen omen da.

Gaur egun "Ameraungo zentrala" deritzen zaio.

Tximistindar etxe onen trikimaillu guziek, orain esan oi den bezala "automatikoki" eran antolaturikan omen dauzka. Indar etxe onentzako urek, Ameraunzar deritzen den urpresaren esparrutik ure artu eta urkanalaren bidez indar etxeko bururaiño ure joaten zaio.

Urek, indar etxeko trikimaillu guztiei beraiei dagozkien lanak egin ondoren, ure berriz errekara doa; baiña ez alperrikakoan, ba oso metro gutxira beste ur presa batek berari datorkion ura, kanalean sartuarazi eta kanalen bidez ure Andoain'eraiño joango da...

IRUGARREN ATALA

Irakurle: Leitzetik Andoainerañoko oiñezko III garrengo ibillialdiaren atalari idazteari eman diot.

Ameraundik Olloki auzoruntz leen izan zen trenbideko bidetik abiatu naiz. Eta aurrera noalarikan, km batzuk ezkeralderuntz zear iraganikan, begien bista zearkaturikan gurdibide bat ikusi aal izan dut eta au nora ote dijoan tentaldia izanikan dalako bideari ekin diot.

Bidean, eskuin eta ezker mendipaldak guzti guztiek oianak dira eta oraingo "Insignis" deritzen den piñu motaz ornituri k....Gure gaztearoan ezagutu ere ez genduan egiten,Bizkai aldean bai, noski. Gaur egun, berriz, bazter guztietara barraturik dauzkagu. Lurra edo barrutiaren jabeak ugazabak, alegia, piñu mota onen alde iraultzen dira eta beraien aburuaz, au diote: mendian edo beste edozein barrutietan piñu mota au landatu ezkero urte gutxiko biziren epean, leengo gureak ziren pago, aritz eta abarreko landaren ondoan , bizi, azi eta ornituz, salgai bidean makurkerik gabe egoki eta jator azaltzen omen direla...

Ala eta aurrera noalarikan, borda-baserri itxuraduen etxe batekin aurrez aurre topatu naiz, baita ere, etxe atarian zegoen giza-seme batekin . Gizon oni oitura onez, diosala emanikan itz solasari ekin diot eta leenengoz borda-etxearen izen deitura galde egin eta jatorki itz onez Uiziñe deritzen zaiola esan dit eta solasari isilune gabe etxe-bordaren nagusia eta borda bati dagozkion lan guztien arduraduna, bera dela esan dit, ori bai, familikoek lagun dittularikan. Ezkonduta izakio eta semealaben aitte dela.

Uiziñe, borda-baserri kozkor bat delarik, soro-lurrez, belardiak eta mota askotako aziendak, ardiak tartean izanik. Ikuillura jetxiarazi niñuan eta ganaduak ikusi aal izateko aukera izan nuen, ederrak eta agitz egokiak beraien ijarak... Ikusi eta beraren solasaren azken muiña entzun da, ondoren esandako guztia bete betean ala izanda ere, bere oiñarrizko ogi bidea Andoaingo lurretan kokaturik dagoen Hidroelektrikako tximista indarraren langilleetako bat dela, esan zidan.

Eta solasean jarraituz esan zidan, baita ere, Ameraun auzoaren azpian erreka bertan kokaturik dagoen ur-presari eldu-zaion ura, gero ur au kanaleratu bidez Andoaiñen Hidroelektrika olak duen tximista indar etxeko bururaiño onik eta eragozpenik gabe joan aal dadin lanaren bete bearra berari zegokiola.Beraz, egoki esanda ur kanalaren zaindaria.

Bitxikeriak diren edo ez diren onako beste auek ere esan zizkidan: Ameraun auzoa asieran duen urkanalak eta Andoaiñen bukatzen deneko oni 18km luze ba omen dittuela ¡ezta txantxetakoa, irakurle!. baita ere,indar etxe onek lanean argi indarraren frutua, "watioetan" ematen asi zenean, ireki, zabaldu alegia, Españiko lurretan ziren tximist-indar etxerik aundienetakoa zela...

Tximist-indar etxe oni, argi indarra ematako agindua noiztsu eman zien ez dakit, zenbait erakundeko agiritegi etxeetara jo bearko nuke, baiñan ori lortu aal izateko ez naiz gai...Irakurle zeran oni iskribuadar oni beste bitxikeri bat erantsi gabe ez naiz gozo eta banoa esatera: Hidroelektrikak, beeko ate inguruko ataritik asi eta goian ur kanala bukatzen den lekuraiño urek gainbera egiñen duen abazuloraiño, alegia, igo aal izateko, 999 eskailleraren mailleale oinperatu bear omen direla esan oi da; ez natzaizu txantxetan ari, betidanik ori esan izan zaigu...

Leendikan artuta neukan iskribuadarrari jarrai dezaiodan: Ameraundikan Andoain bitarteñorako ospelaldeko mendiek sortuarazten dittuen erreka aundi eta txikien ur ixuruek aalik eta egokien murgilarazi- bildu eta joan al dittezteen kanal aundirako lanbidea.

Ez zen arraiopola patxadako langintza, ez orixe, nerekin jolasean aritu zen kanal zaindari au.

¡Bada zerbait zaindari, Jauna, lan gaitze ziñetan!

Gurean geramakigun solasa akittu zear zelarikan gizalegeak agintzen duenez, alkarrenganengo eskuiñ eskueei muiñ eman bezain pronto zaindariaren emaztearen aotsaren oiartzuna entzun aal izan genuen eta senarrari esaten ziolarik indar-etxe aundiko telefonotik zetorkion albiste bat bazuela...

Bertako oiana ez eze begien bista ezker eskuiñaruntz joanalean ikusgai ziren ainbat paraje zoragarri.

Agur eta sarriarte Uiziñe eta nagusi jauna esan nuenean, abiatu nitzen...

Laugarren atala au izanen da: Olloki auzora eta beregan dittuen bitxikeriak. Orduraarte.......

MIKONE`KO DEMETRIO`K

España etengabe erasoan

Ezker Abertzalea instituzioetatik kanpo. Azken urteotan Estatu Espainiarra jo eta ke ari da Ezker Abertzalea suntsitu nahian. Erakunde guztiak legez kanpo utzi dizkio, erakunde horietako zuzendaritzako kideak gartzelara eraman ditu eta militanteei etengabeko pertsekuzioa egiten ari zaie. Erabateko jazarpen honen azken atala maiatzeko hauteskundeen inguruan eman da, Ezker Abertzalearen zerrendak lehia demokratikotik kanpo utzi dituelarik. Gehiegikeria horren ondorioz, aurrerantzean Ezker Abertzaleak ez du zinegotzirik izanen Hego Euskal Herriko udaletan, ez legebiltzarkiderik Iruñeko Parlamentuan eta ez batzarkiderik Gipuzkoa, Araba eta Bizkaiko Batzar Nagusietan. Instituzioei dagokienez, eta hurrengo hauteskundeak bitarte soilik, Gasteizko Parlamentuan bakarrik mantendu ahal izanen du ordezkaritza lan egiteko moduan. Europako parlamentariak ere oraindik bolada batez jarraitzeko aukera izanen du.

Zertarako bidali orain Ezker Abertzalea instituzioetatik? Estatu Espainiarrak Ezker Abertzalea mapa politikotik desager dadin nahi du eta bere egitasmo politikoa defendatzen ari diren herritarrak beste indar politikoetara (EAJ, EA, Aralar, IU, Batzarre...) hurbil daitezen. Independentzia zinez bultzatzen duen motorra suntsitu ezkero, Euskal Herriak bere buruaren jabe izateko dinamikak geldituko direlako ustean.

Estatuaren biolentzia anitza. Estatua, PP-UPN eta PSOEren babesaz, indarkeriaz ari da baliatzen Ezker Abertzalea bidetik kentzeko. Bi alderdi horiek biolentzia mota guztiak ari dira erabiltzen (armatua, instituzionala, judiziala, komunikaziozkoa...) Biolentzia mota bat salatzen dutenak biolentzia mota guztiak ari dira erabiltzen Ezker Abertzalearen aurka.

Estatuaren azken erasoaren porrota nabarmena. Maiatzeko hauteskundeak pasa dira eta Ezker Abertzaleak bizirik dirau, eta oso bizirik gainera. Legez kanpo utzitako hautagai zerrendek bildu dituzten 162.000 botoek argi utzi dute Estatuaren porrota: Ezker Abertzalearen jarraitzaileak ez dira sakabanatu. Nahiz borrokalarien aurka eten gabe erabili duen dezakeen errepresio basatiena. Nahiz alderdi politiko moderatuek behin eta berriz eskaintza erosoak egin dituzten haiek amuan erortzeko.

Euskal Herrian arazo politiko handia dago. Egungo baldintza politikoei aurre egiteko prest dagoen jendetza Estatu Espainiarrak jasan lezakeena baino askoz ere handiagoa da. Pentsa litekeen egoera politiko gogorrenean bildutako 162.000 boto horiek Estatuak Euskal Herriarekin konpondu gabeko goi mailako arazo politikoa duela adierazten dute era ezin argiagoan. Askatasuna borrokatuz urte ugari daraman Ezker Abertzaleak babes sozial zabala duela erakusten dute.

Leitzan Ezker Abertzaleak garaipen esanguratsua lortu du. Leitzari dagokionez, aurrez esandako guztia errepika genezake. Leitzan ere Ezker Abertzaleak babes sozial handia eskuratu baitu, lehen indar politikoa izanik berriz ere. Aurrez Aznar presidente espainiarra bera Leitzara etorria izan arren, goardia zibilak Ezker Abertzaleko militanteak etengabe ikaratzen ibili diren arren, Ezker Abertzaleko zinegotziei ez dietela udal batzarretan parte hartzen utziko jakin arren, alkate berria UPNkoa izateko arrisku handia zegoen arren... Ezker Abertzaleak bultzatzen duen proiektu politikoak jaso du boto kopururik handiena. Legez kanpo utzitako zerrenda argi eta garbi nagusitu da Leitzan, beste herri askotan bezala airean galdera zorrotz bat utzita: ze demokrazia mota da Ezker Abertzaleari ongi merezitako alkatetza gorrotoz kentzen diona? Bestela esanda, ze sinesgarritasuna merezi dute lapurreta horri bedeinkazioa ematen dioten Iruñeko eta Madrilgo gobernu eta instituzioek eta hauek eginiko legeek eta sistema osoak?

Erronka nagusiak Leitzan. Leitzarren gehiengo sozial abertzaleak tinkotasuna erakutsi du. Askatasunean eta demokrazian oinarritutako politika nahi duela adierazi du. Justiziaren aldeko dela. Inposaketa guztien gainetik, euskaldun aske gisa bizi nahi duela. Hauteskundeen emaitzak ez du zalantzatarako tarterik uzten:

LARRAIN: ....533 boto
UPN:...497 boto
ARALAR:...485 boto
EA: ....287 boto

Batuketa erraz bat eginik:

Abertzaleok: ....1305 boto (% 72,4)
Errepresioaren aldekoak: .. 497 boto (% 27,6)

Leitzan Euskal Herriak irabazi du. Baina egunero Madrildik eta Iruñetik bidaltzen diguten errepresioari babes osoa ematen dioten UPNko kolaboratzaileek errespetatuko al dute leitzar gehienen hitza? UPNko 497 boto horiek kudeatuko dituzten jendeek aintzat hartuko al dituzte abertzaleon eskubideak? Ala bat eginik jarraituko dute kopetaraino armatuta Leitzan egunero beldurra zabaltzen duten horiekin eta beren buruzagi politikoekin? Eta beste udal taldeek, Aralar, eta EAk alegia, onartuko al dute hauteskundeen emaitzen araberako funtzionamendua udalean?

Konpromisoak hartzeko garaia. Euskal Herrian egoera politiko orokorrak urte asko egin du atzera eta Ezker Abertzalea frankismoaren garaietako baldintzetara eraman dute. Eskubideen eta askatasunaren murrizketa izugarria da eta ezin dezakegu deus gertatzen ez balitz moduan bizitzen jarrai. Eskubideen aldeko hautuak egin behar dira, ttikiak batzutan handiagoak bestetan, baina egunero. Bestela, edozein egunetan murrizketa hain handia izanen da ezen beranduegi izan daitekeela traumarik gabeko soluzio egokirik antolatzeko.

ARALAR taldeak irabazi ez duen alkatetza onartu du. Ezker Abertzaleari boto mordoxka kenduz, ARALAR alderdi politikoak mesede izugarria egin dio Estatu Espainiarrari. Estatuak lortzen ez zuena lortu baitu ARALARrek: Ezker Abertzalea zatituz ahultzea. Eta Estatuak bere saria eman dio: Leitzako alkatetza kasu honetan; eta denok dakigu honen balio politikoa ez dela gauerdiko ahuntzaren eztula. Baina garbi gera bedi ARALARri ez dagokiola Leitzako alkatetza, LARRAINek baino boto guttiago lortu baitzuen. Lapurreta honekin ez da ttikia ARALARrek bere gain hartu duen erantzukizuna.

ARALARren zeregin politikoa: Estatu Espainiarrari lana erraztu. Ezker Abertzale historikoa puskatzea zuen lehen lana eta mandatua ongi aski bete du. Gurekin batera urte luzetan jardun duten horiek Estatu Espainiarrak ipinitako dianaren erdian utzi gaituzte, borrokari uko eginez abertzaleon betiko helburuak errazago lortuko dituztelakoan. Jakin bezate ez direla lehenak bide hori frogatzen. EUSKADIKO EZKERRAk aspaldi asmatu baitzuen bide hori. Orain Estatuari, behin Ezker Abertzalea zatituta eta ahulduta, errazagoa eginen zaio errepresioaren lana. Aurreko urteetan jasan duguna nahikoa bortitza ez balitz bezala!

ARALAR Ezker Abertzale historikoa desager dadin saiatzen ari da. Bere garaietan EUSKADIKO EZKERRAK "Estatutuarekin presoak etxera!" zioen edota "Estatutuarekin Nafarroa Euskadin!". Lanaren bide nekezetik inork lortu ez zuena erosotik lortzen saiatu ziren eta horra non diren: PSOEn batzuk, EAJ-EAn beste batzuk, deusetan beste asko. Baina, hori bai, lasai bizitzen denak. Madrilgo ministro espainiarrekin akordioak sinatzera iritsi ziren. Eta akordio horien truke milioika pezeta jasotzera ere. Estatuko aparatu guztiek babestu zuten EUSKADIKO EZKERRAren politika. Borroka armatuarekin bukatuko zutela ziurtatu zieten Madrilgo agintariei. Eta borroka armatuarekin batera Ezker Abertzale historikoarekin ere, EUSKADIKO EZKERRAk beteko baitzuen aurrerantzean haren lekua Euskal Herriaren mapa politikoan. Lorpenak? Hamaika sufrimendu gehiago eragin Ezker Abertzalean jarraitu zutenei eta Euskal Herriari oro har. Mapa politikotik desagertu ziren artean.

EUSKADIKO EZKERRAren porrota errepikatuko du ARALARrek. Orain, Madrilek beste halako tramankulua behar zuelarik sortu da ARALAR. EUSKADIKO EZKERRAk bezala Ezker Abertzalea zatituz eta ahulduz, Madrili errepresio lanak erraztuz. Borroka armatua gelditzeko oihua lau haizeetara zabalduz eta duela 25 urte konpondu ez zuena gaur konponduko lukeen formula magiko gisa astinduz. EUSKADIKO EZKERRAk zerbait zehatza eskaini zion Madrili: polimilien desagerpena. ARALARrek antzekorik ere ez du eskaintzeko. Ezkerreko abertzaleen artean mesfidantza eta etsipena sortzeko ahalegina soilik dauka Madrili eskaintzeko. Historiak jarriko gaitu nor bere lekuan. Baina oraingoz, Ezker Abertzalean jarraitzen dugunok errealitate bat oso garbi ikusten dugu: ARALARrek errepresio lanak erraztu egin dizkio Estatu Espainiarrari eta ezkerreko abertzaleok egun jasaten ari garen sufrimendua areagotu besterik ez du egin ARALARren jarduerak.

Ezker Abertzaleak bizirik dirau. Ezker Abertzaleak bizirik dirau eta ez da bere lekua beteko duenik sortu oraindik. Bere buruaren jabe izanen den Euskal Herria nahi duenak Ezker Abertzale historikoari erreparatu beharko dio berriz ere. Bere akats guztiekin, Euskal Herriaren eskubideak tinko defenditzeko prest dagoen bakarra baita. Beste indar politikoek bide errazak eta erosoak nahi dituzte. Eta horrela jai dago, estatuak euskaldunoi musu truk sekulan ez baitigu deus emanen.

Azken oharra EA-ren porrotaz. Hamaika aldiz gusturago idatziko genuke EA eta UPNren emaitzak alderantziz gertatu izan balira. Baina EUSKO ALKARTASUNAren zuzendaritzak ez du ulertu bere porrota aspaldi iragarrita zegoela. Inorentzat ustekabekoa izan bada, soil-soilik buru egiten duten dozena erdi lagun horientzat izan dela. Urte asko dira bi bide okerretatik dabiltzala guztiz itsututa: 1) herritar gehienen interesen gainetik jauntxokerian oinarritutako politika egiten baitute; 2) abertzale gehienen asmoen aurka, elkar lana bultzatu beharrean, Ezker Abertzalearen kontrako politika zuzena egiten baitute, hortik politikoki gizenduko direneko itxaropenaz. Abertzaleok eta Euskal Herria maite dugunok elkarren arteko adostasunak bilatu behar ditugu, lana erraza ez den arren. Baina abertzaleon arteko mutur joka bultzatzen dutenak berriz ere porrota jasoko dute, eta amildegitik behera oso urrutira iristeko arriskuaz gainera.

Euskal Herria Askatu-ko kide batzuk

Leitza-2003

Hil aurretik larrutzen?

Pasa berri diren "hauteskunde" deitutako horietan gauza larriak gertatu dira Hego Euskal Herrian orokorrean eta bereziki Nafarroa Garaian zein gure herrian bertan. Leitzarrok beste inork baino argiago ikusi eta pairatu behar izan dugu hori guztia.

Espainiar Estatu faxistak (PP-UPN eta PSOE-PSE-PSN alderdien akordio bidez), Hego Euskal Herrian sufragio unibertsala, guztioi dagokigun bozkatzeko eskubidea, ezabatu du. Beltzen aurka Hegoafrikar arrazistek ezarritako "Apartheid" gisakoa ezarri zaigu ehundaka milaka Euskal Herritarrori, ordezkaritza politikoa hautatzeko zein ordezkari izateko eskubideak deuseztuz. Estatuak azken urteotan jantzita izan duen demokrata mozorroa kendu eta bere berezko izaera frankista erakutsi du horrela.

Sufragio unibertsalaren deusezte faxista horrek, "hauteskunde" deitutako horiek iruzur galantan bihurtu ditu. Hauteskunde hauek baliorik gabeak izan dira, antidemokratikoak, "putxerazo" izugarria. Frankismoak alderdiak legez kanpo utzi zituen bezala, orain hamarkada batzuk geroago, PP-UPN eta PSOE-PSE-PSN alderdi faxistek aurreko udal hauteskundeetan Hego Euskal Herrian bigarren indarra izan zena hautes eremutik kanpo utzi dute.

Baina hori guztia larria izanik ere, larriena ez da hori izan, **larriena Hego Euskal herrian sufragio unibertsalaren deusezte faxista hori onartzea eta bertatik probetxua ateratzen saiatzea izan da.** PNV, EA, Aralar, Batzarre, IU eta CDN hauteskundeetara aurkezteak, bidegabekeria horren konplize aprobetxatu bihurtu ditu. Kontrarioa jokotik kanporatuz, iruzurrean eta eskubideen ukazioan oinarritutako hauteskunde batzuetan parte hartzen dutenak, hemen eta Pekinen, bidegabekeriaren konplizeak dira. Areago, faxistek egindako azpijokoa onartu eta lapurtutako karguak bereganatzen dituztenak, hemen eta Pekinen, lapurrak dira.

Baina kontuz, argi gera bedi, **PNV, EA, Aralar eta Batzarrek ez diote Ezker Abertzaleari boturik lapurtu.** Bozkak botuemaileenak dira eta beraien erabakia da aldi bakoitzean nori eman. Bere garaian Ezker Abertzaleari botua eman eta oraingo honetan bozka aldatu dutenek eskubide osoa zuten hori egitekoa eta ezin daiteke esan botu horiek Ezker Abertzaleari lapurtu zaizkionik.

PNV, EA, Aralar eta Batzarrek Ezker Abertzaleari lapurtu dizkiotenak alkatetzak eta zinegotziak izan dira. Herritarrek horrela nahi izan dutelako Ezker Abertzaleari zegozkion alkatetza eta zinegotziak lapurtu dizkiote eta lapurreta hori ez dute botuemaileek egin, lapurreta PNV, EA, Aralar eta Batzarreko arduradun politikoek egin dute, ez beraien botuemaileek. PP-UPN, PSOE-PSE-PSN zein IU alderdiek ere lapurtu dituzte baina hori izan da hasieratik beraien helburua... baina benetako hipokritak beste hauek dira, aurpegi batekin ilegalizazioa salatu eta bestearekin ilegalizazioaz aprobetxatzen direnak.

Abertzale edota ezkertiar omen diren alderdi horiek, faxisten eskutik, ahalegin lotsagarri bezain antzua egin dute Ezker Abertzalea mapa politikotik desagerrarazteko. Ilegalizazioa aho txikiarekin salatzez bukatu baino lehen, Ezker Abertzalearen heredentzia jasotzera abiatu zarete laisterka, inongo duintasunik gabe, inongo lotsarik gabe. Hildakoaren gorpua oraindik bero zegoela notarioarengana jo duzue bakoitzaren puska jasotzera.

Baina Ezker Abertzalea ez da hil, zuek hala nahi izan arren ez duzue hil. **Ezker Abertzalea indartsu dago, egoerarik txarrenetan ere aurrera egiten badakiela erakutsi du eta traba guztien gainetik ia 160.000 bozka lortu ditu.** Europan sekula ezagutu ez den desobedientzia ekintza garrantzitsu eta erraldoiena gauzatu dute milaka gizabanakok. Herri honen duintasunak bizirik dirau.

Egoerarik txarrenean ere, Ezker Abertzaleak aurreko hauteskundeetan (2001ekoak) pairatutako botu galera etetea lortu du Araba, Bizkaia eta Gipuzkoan, aitzitik hamarnaka mila botu galdu dituzte PPk (114.000 botu) eta PNV-EAk (106.000 botu). Bozka horiekin Ezker Abertzaleari 712 zinegotzi zegozkion (berriro ere, 1999an bezala, Hego Euskal Herriko bigarren indarra zatekeen), baina lege faxista espainiarraz baliatuz, 472 lapurtu dizkiote, eta larriagoa dena gehienak PNV-EAk.

Lapurreta horren adibide argiena Lizartzan izan dugu, Harri Plataformak bost zinegotzi eta PNV-EAk bi besterik lortu ez arren, lege faxistaz baliatuz, PNV-EAk alkatetza lapurtu baitio lizartzarren gehiengo absolutuari. Lapurreta hori gainera ez dute herriko politikarien bidez gauzatu, PNVko zuzendaritzaren inplikazioa ezin zuzenagoa izan da, Joseba Egibar bera izan baitute lapur-buru.

Baina PNV-Eak ez ezik, **Aralarrek ere lapurreta horretan parte hartu du** eta tamalez, kasu honetan adibide argienetakoa Leitzan bertan ikusten ari gara. Larrain herri plataforma aukera bozkatuena izan da, 533 bozkarekin, bozka kopuru horrek 3 zinegotziko ordezkaritza dagokio. Baina Leitzan Euskal Herriko beste hainbat tokitan bezala, ustezko alderdi demokratikoek ez dute Leitzako 533 herritarrei dagokien ordezkaritza politikoa bermatu, Leitzarrok nahi dugun ordezkaritza ukatuz, hauteskunde usteletik udal ustela sortuz. UPNk 2 zinegotzi eta Aralarrek 1 ostu dizkio Larrain Herri Plataformari, Espainiar lege frankista gure herrian gauzatuz, UPN, EA eta Aralarrek ez duzue Leitzarrok erabaki duguna errespetatu, ezta guztion eskubideak urratzen dituen lege honi aurre egiteko ausardiarik izan, Larrain Herri Plataformaren ordezkaritza bermatu.

Gutxieneko duintasunik izan bazenute, PNV, EA, Batzarre eta batez ere Aralarrek "hauteskunde" hauetan ez zenuten aurkeztu behar (oraindik dimititzeko ere ez da berandu). Zenioten bezala, benetan ilegalizazioaren aurka bazeundeten, ez zenuten jokoan parte hartu behar eta orduan Estatuaren estrategiak kale egingo zukeen, Hego Euskal Herri ia osoan udalak ezingo baitziren eratu. Hori zatekeen burujabetza aldarrikatzeko bide demokratiko eta ez-biolento bikaina, eragin-kortasun izugarria zukeena. Baina ez, aukera ezin hobea zen, are gehiago aurreko hauteskundeetan Ezker Abertzaleak pairatutako bozka ihesaldia ikusita, Ezker Abertzalea lurperatu eta bere kontu gizentzeko.

Baina kontuz, ez dugu okertu behar. Lotsagabekeria honen guztiaren arduradunak nortzuk diren argi eta garbi bereiztu behar dugu: arduradunak ez dira PNV, EA, Aralar eta Batzarre bere osotasunean, arduradunak alderdi horietako zuzendaritzetako kideak dira, politikari profesionalak, poltrona lortu eta askan muturra sartzeko beraien laguna bera ere salduko luketen horiek.

Eta orain, egin dutena ikusita, nola sortu, bultzatu, kudeatu Lizarra-Garazi moduko ekimen berri bat esku-burdinez lotutako Ezker Abertzalea, bere burua ezin defendatu egonik, bizkarretik labankadaz erailtzen ahalegindu direnekin? Ez dago zalantzarik beraien botuemaileen artean gehiengoak politikari horiek erakutsi dutena baino duintasun zein lotsa gehiago badutela, ondorioz gertatutako guztiaren ardura horiei leporatu behar zaie. Botuemaile horiei aldiz, beraien bozkak horretarako baino gehiagorako balio duela erakutsi behar zaie, are gehiago, beraien noizbehinkako bozkak baino gehiago, eguneroko lanak eta konpromezuak balio duela: benetako euskal demokraziaren alde, bakearen alde, burujabetzaren alde, euskararen alde, naturaren alde, berdintasunaren alde, justiziaren alde...

Gure arteko konfidantza eguneroko lanean elkar ikusten badugu soilik berreskuratuko dugu. Guk lanean jarraituko dugu, instituzioetan ez bada kalean, beti egin dugun moduan, eta zuek? Zer egingo duzue zuek?

Euskal Herria AURRERA

Naparroako edo alde artako albixte batzuek eman nai nituzke asi dedan ataltxo ontan denbora pasa nagoen itxuran, baina biotzean dauzkadan sentimentuak adieraziz garbiro nere gurasoak erakutsi zidaten euskera xamur eta txukunean.

Ni, Leitzako Franki baserrian jaiotako semea naiz, Manuel Lasarte. Naparroan erri askotan bertsotan jarduna urte sail aundian. Uztapide, Basarri, Lazkao Txiki eta abar lagun nituela guzto asko erri bakoitzean pestak zituztenetan abixatzen ziguten, aien ospakizuna jendearen gogoangarri izan zedin gerorako ere, baina baditu bere muga batzuek.

Bertsolaritzak ere, Naparroan guk ezagutu degun jenderik bertsozaleena, Leitzan izan da beti; Areson ere bai. Ei erri oiek, apartak dira gai ortan beste inori ezer kendu gabe diot au. Urtean bein, erri askotatik artzen genituen deiak pesta nagusiak ospatzerakoan, baiña ori gauza gutxi da Leitzakoarekin konparatu aal izateko, nere ustez beintzat.

San Tiburtzio, abustuaren amaikagarrena danez, egun pozgarri ori noiz etorriko zai egoten giñan gu gazte denboran, batez ere ilusioz beterik, Franki basarri zaarean. Gero, bertsotan asi nintzan garaian berriz, ume mimatu bat bezela erabili ninduten Leitzan ara joaten nintzan bakoitzean, emen Gipuzkoako Aiatik; bizikletan zenbat buelta egin ote nituen nik Leitzako sorterrira!

Ai orduko sasoi eder ura balego!; gaurko kotxerik onena baino naiago nuke, oinez ibili bear izanda ere.

Or, Ernani, Urnieta, eta ainbat erritako jendea mendiz mendi joan oi zan eguraldi onetan behintzat, izerdiz gorputzari busti aldi eder bat emanez denbora pasa. Leitzako pestak ikusi, ardo pixkabat edanez Franki baserrian kontu zaarrez gozatu. Askok bai zuen bertan sarrera! Ondoren noski, Leitzara bazkaria eginez pesta betetzera.

Borondate onez jantzitako adizkide leial aien jokaerak ez zuen gutxi balio! Etxeko ta kanpotarrak, denak bat eginik; senide ta guraso zaarrak bezela alkartzen ziran.

Leitzak, nik ez dakit zer duen baiña doai bereziren bat bearko duela esan liteke. Oraindik ez dira egun asko, an bertako famili batekin itzegin nuen emen Orion, eta nere galdera betiko antzekoa izan zan, ea liburu asko saltzen al zuten Leitzan ta erantzuna baiezkoa izan zan, geienetan ume txikientzat erosten zituztela euskerazko liburu koxkorrak. Oso gustokoak omen dituzte noski umeak eta dexente azitako gaztetxoak ere bai. Arek jakingo du, berak bait dauka liburu denda.

Euskeraz, ugari itzegiten dala zion Leitzan; poztu ninduen beneta arrazoi zoragarri orretxek. Nik bizitza osoan ezagutu det Leitza euskera ederrez apaindua, eta aurrera antzean ere, alaxe izatea nai nuke baiña orrek ez du esan nai erderaz itzegin bear ez danik; zenbat eta izkuntza gehiago ikastea, norberetzako duela mesede iduritzen zait. Pertsona batek ez bait du jakiten zertaz beartu litekeen mundu ontan.

Emen aipatzen dedan auxe da "MAIMUR" liburu denda. Ez dakit Leitzan zenbat geiago dauden; dana dela irakurtzeko apizio sutsua duenak, nere lantxo au ere urtero bezela aurkituko du "PLAZAOLA" aldizkarian, ea gustatzen zaion. Nik aaldedan modura egin oi ditut gauzak.

AGUR LEITZATAR GUZTIOI ! ! !

MANUEL LASARTE

AMA ALABAK

Auzoko Martintxo det
maite naguana
nerekin ezkonduta
bizi nai duana
ezin det erabaki
au da nere lana
ta zer egin nezaken
esaidazu ama

Maitasunak bizitza
asko errezten du
ta Martinek zuregan
ori ikusten du
obe dezu alaba
berekin ezkondu
ta mutil on beteri
poz ori ez kendu

Beraz diozu ama
Martin ez uzteko
bildurria danikan
ez dezu usteko
denbora bearko du
zerbai ikasteko
ta bere lanak ondo
egiten asteko

Alaba Martintxori
zuk ondoan eutsi
lanean ez dakien
aitzakiz ez etsi
ikasiko du orain
jakin arren gutxi
ta nola komeni dan
ala erakutsi.

Doinua "Markezaren alaba"

XXII.enean ere jarrai dezagun

Plazaolaren bitartez zerbaitetaz hitz egiteko eskaintzen du aukera, egokia iruditzen zait. Hala ere, aitortu behar dut, gai baten inguruan mugatu nahi izateak, buruhauste dexente dakarkidate. Hamaika gai izanik, non iritzia eman dezakedan, garrantzitsuena zein den aukeratzea suertatzen zait zailena. Nahaste-borraste egitea izan liteke irtenbidea, baina adierazpen honek berak dioen bezala, nahasteko besterik ez du balioko ziur aski. Dena den, azken aspaldiotan gertatzen direnak ikusita, amorrazioa non eta nola kaleratu beharrezkotzat jotzen dudala esan behar dut lehenbizi. Giro politiko-erasotzaileaz ari naiz, hain zuzen ere.

Gai honen guztien aurrean, egunero hainbat egunkaritan, irratitan eta hainbat telebistatan entzuten eta ikusten duguna laburtzea eta nire amorrazioz jantzitako desadostasuna besterik ez zait gelditzen. Bizi-ezintasuna, giza-ezintasuna, ezintasuna azken finean, izaten da nigan bezala, gugan, euskal kolektibitatearengan sortu eta sartu nahi duten sentsazioa, sentimendua,...

Kasualitatea bada ere, gazteleraz kantatzen duten bi lagunek letraz ohartzen naiz; "Gerra ez dadila ezaxolagabekeria bihur, mina ez dadila ezaxolagabekeria bihur,... hau da Jainkoari eskatzen diodan bakarra...". Nik pentsatzen dudan bezala, beste batzuek, jainkoari ez baina, jendeari, gizarteari eskatu ohi diote, baina, gero eta gutxiago ote diren aditzen dutenak pentsatzen hasia naiz .

Beno lehen nioen bezala, luzez jarrai genezake honen inguruan, baina batzuetan zehatzagoa izateko beharra sentitzen dudanez eta itxuraz salto nabaria eginik, askorentzat arrunta izan arren, euskaren gaiari eutsiko diot. Euskaraz mintzatzerakoan arlo eta maila ezberdinetan egin daitekeela jakina da.

Aspaldion dudan irudipenaz mintzatu nahi dut. Horretarako bide izan da, Bilboko Unesco-Etxeak munduko hizkuntzen egoerari buruz egin duen lehen txostena izan da.

Bertan esaten duenez, hizkuntzen %50-80 galduko dira heldu den menderako. Jakin behar da, adituek dioten arabera, munduan 5.000-6.000 hizkuntza daudela. Hauetan, ikerketaren arabera hizkuntzen %53 transmititzen dira bakarrik. Hau da, munduko hizkuntzen erdiak baino gehiago ez dira gurasoengandik seme-alabengana pasatzen. Hona homen arrazoia esateko, bizpahiru belaunalditan, munduko hizkuntzen erdiak galduko direla.

Txostena, ildo nagusietan laburbilduz zera dio; "kezkagarriena" hauen erabilera da. gazteek munduko hizkuntzen %30 erabiltzen dituzte bakarrik. Alegia, hizkuntza bat jaso, baina beste bat erabiltzen dute.

Transmisioa eta erabilera datuak kontutan hartuz, txostenak dio XXII. Menderako munduko hizkuntzen %50 eta %80 artean galduko direla, "gauzek orain arte bezala jarraitzen badute, behintzat". Hala eta guztiz ere, aurreikuspen ezkorragoak badira eta hauek %90 galduko direla diote.

Ikerkerta honetan euskararen egoera, munduan diren beste askoren egoera ikusita alderatuz, dirudienez, ez da hain txarra. Hala ere, alde ilun asko ditu eta ezjakina da non eta nola garatuko den, garatzen bada behintzat.

Azkeneko hilabetetan argitaratu diren ikerketa ezberdinek, ez dute esperantzarako tarte handirik ematen eta hori horrela izanik, eragileak, egoera kaxkarraren eragileak zein diren aztertu beharko genuke. Jakina da, EAEn ematen den egoera, Iparraldekoa edota Nafarroakoa ez dela parekatzeko modukoa. Berdintsu ere ez da gertatzen Nafarroako iparraldean, erdialdean edota hegoaldean. Mendialde honetan, herri ezberdinetan bizitzen den egoera berdina ez den bezalaxe.

Eragileak aipatzen genuenez, honekin batera esan beharra dago, ene ustez behintzat, hauek ez direla behin betikoak, baina bai maiz errepikatzen direnak. Hau aipatzerakoan, historian zehar gertatu den moduan, boterea eta herriaren arteko jarrerak eta erabakiak jarri behar ditugu mahai gainean. Orohar, botere politikoa oztopoa izan bada ere, ardura beste aldera ere jarri behar genuke. Herritarrok, erabaki politikoen hartzaileak garen neurrian, ezin genezake kulpabilitate sentimendua gureganatu. Baina hala ere, gure esku dago, hein handi batean behintzat, eta beste elementu asko dagoela tartean jakinik ere, baina berriro diot, hizkuntzaren bilakaeran erabiltzaileak garen neurrian, hizkuntzaren biziraupena gure esku dago, arduradun gara.

Jende askok pentsa dezake, alperrikakoa dela hizkuntzaren aldeko jarduna. Laupabost sentimentalen burutan besterik ez dagoela euskararekiko edota euskararen presentzia benetakoa izan dadin agertzen diren aldarrikapen horiek guztiak. Zergatik hizkuntza gutxituko komunitatetan mantendu, babestu eta indartu nahi, beste hizkuntza nagusienak hortxe ditugunean egunero eta aldioro gure ingurunean? Ez al da gizarteak daraman "martxan" oztopo, eremu urriko hizkuntzak bultzatu nahi izatea? Finean, ez al da denbora alperrik galtzea?...

Hemen iritziak iritzi debate handi samarra zabal daiteke, baina hemen nik neronek bakarrik idazten dudanez, laburki adierazita horrelako usteen aurka azaltzen naiz. Alde batetik uste dut, balore sentimentala, ezin daitekeela gutxietsi. Norbera, bere ingurunea, jaso duenaz, bizitzen duenaz interpretazio bat izan dezake eta horrek balio izan jarrera bat mantentzeko.

Bestetik historiaren prozesuaren ondorio bat garenez, hizkuntzak berak, gure kasuan garbi, hau bera, gure historia, gure gizartea, gure gora-beherak azken finean ulertzeko balio du.

Bestaldetik, hizkuntzak eremu bat markatzen du eta eremu horretan bizi direnek, maila ezberdineko harremanak garatzen dituzte, eta hauek etorkizuneruntz begira planteiatzen dira, horra hor, hots, harreman ekonomikoak.

Eta bestetik, hizkuntzak komunitatea ere, sortzen duenez, jendeen arteko harremanetan kohesioa gertatzen da. Hauek noski, egoera linguistikoa normalizatua dagoen tokitan gertatzen ohi da. Egoera linguistikoa normalizatua aipatzen dugunean, normalizazio politikoa ere suposatzen da. Beraz, egoera horretatik oso urrun gaude, oraindik.

Garbi dagoena, niretzat behintzat, euskarak aurrera egin dezan nahi badugu, egokitzapen tartea ere zabaldu behar dugula. Askotan aipatzen den arren, lehen gure gurasoek, hauen aurrekoek, eta lehenagokoek, euskaraz mintzatzen ziren noski, baina euskaraz bizitzen zirela aipatzearekin soilik ez dugu, esangurutsua den aportaziorik egiten. Urte gutxitan, gizartearen norabidea, ibilbidea asko aldatu da. Egun, euskarak prestigioa lortu behar du, euskararen erabilerari prestigioa eman behar diogu.

Hizkuntza orok, historia dakarte eta honekin altxor bat dugula esan nahi da. Altxor hau berriz, egoera ezberdinetara egokitu behar da. Gazteek ez dituzte garai bateko interes berak, beharrak ezberdinak dira eta hauek azaltzeko modua batez ere, nabarmenki aldatu da. Teknologi mailan, egun gertatzen diren aldaketak harrapa ezinak dira kasik eta horietan ere egokitu behar da, baina ez hizkuntza tekniko berria sortuz soilik. Eta abar, eta abar,...

Dena den, eta idatzi honen helburuari lotuz, norberaren, bakoitzaren egin beharra handia da eta eguneroko bizitzan frogatu dezakegu. Inork ez beza pentsa "administrazioari" dagokiona baztertzen dudalarik. Horra hor Nafar Gobernuak asmatzen dituen euskararen aurkako dekretoak, euskal kulturari -orohar- folklorismoaren usainetik kanpo, egiten dion hutsunea. Benetako hizkuntza politika bermatzeko ezartzen dituen oztopagile diren bitartekoak,... eta abar, eta abar,...

Baina arestian aipatzen nuen moduan, guk ere badugu zer egiterik, aurreko honi, aurre egiteagatik besterik ez bada.

Leitza herri euskalduna da, noski. %96a euskararen ezagutza duena. Halaber, erabilera neurtu izan denean, %70 ingurura jaisten gara. Nire iritziz, erreala ez dena baina. Gure kaleetan barna joanez gero, gero eta gutxiago aditzen dugu jendea euskaraz. Ez da neronek bakarrik dudan inpresioa. Herriko plazan, igerilekuko txokoetan, taberna zuloetan, zenbait komertziotan,... gaztelera nagusitzen ari da. Jendeak, herritarrok, ez dakit zein portzentaiatan, baina euskararekiko azaltzen dugun zaletasuna, maitasuna, praktikotasuna, lotura, gero eta eskasagoa dela esan daiteke.

Honekin batera aipatu ere, tokiko administrazioak, udalak alegia, azken urtetan ahaleginak egin dituela euskararen presentzia, zabalagoa izan dadin. Eta maila batean aurrera pausoak eman dira, euskarazko idatziak udaletxean, oharrak eta jakin-arazpenak, normalitate osoz irakurri ahal izatea. Irratia sortu eta mantentzea,...

Honen ondoren eta ondorioz, herriko beste hainbat elkartek, taldek eta beste erakundek (eskola-institutoa), bide horri ekin diote. Orain osatu den udalak atzera eginen ez duelakoan gaude baina, hala eta guztiz ere, ez da nahikoa. Espazio publikoa eta kalekoari ekin behar zaio. Galbidea geldiarazi behar dugu eta goruntzako bidea hartu.

Askotan, lehen esan bezala, administrazio ezberdinei so egin beharko diegu. Baina egunero eta erabat, gure etxeetan, euskararen transmisioa ziurtatu behar dugu, gure kaleetan euskararen presentzia areagotu behar dugu, ezaugarritzat har gaitzan eta lan munduan, teknologi berrietan,... apostu ausarta egin behar dugu. Aspaldidanik erabili izan dugun esaldiaz amaituko dut nahi duen guztiak animatuz; "euskaraz bizi, merezi du eta,..."

ZUNPA

TORTURAREN AURKAKO TALDEA
Tel: 943333674
Fax: 943336482
E-posta: tat@stoptortura.com

Torturaren desagerpena landuz

Estatu espainiarrean torturak duen aurpegi beltza agerarazi nahi dugu lerro hauen bidez. TAT - Torturaren Aurkako Taldeak 2000. urtean bilduriko datuen arabera, 77 euskaldunek salatu zituzten tratu txar eta torturak euren atxiloketa inkomunikatuetan. Hauetatik, 55 izan ziren judizialki salaketa ipini zutenak, eta salaketa hauetatik jada 35 artxibatuak izan dira, instrukzioa aurrera eramateko frogarik ez dagoela argudiatu ondoren. 2001 urtean datuak are larriagoak izan ziran, 100 euskal herritar torturatuak izan ziran eta 55 salaketa ezarriak genituen. Aurten berriz, dagoeneko 70etik gora euskal herritar dira torturak jasan dituztenak, eta, datuak ikusita ondorioztatzen dugunez, tortura era gero eta basatiagoak erabiltzen dira eta larriagoa dena, salaketetaz parre egiten dute torturatzaileek, duten inpunitatearen neuria argüí eta garbi utziaz. Salaketa ipini duten gehienen hizketaldia ez da entzuna izan, sendagile eta psikologoen esanari ere ez diote kasurik egin, ez eta atxiloketen zaindaritza zutenekin galdeketarik burutu. Salaketa jaso duten epaileek ez dute inolako frogaren egiteko agindu... Zenbat eta lehen artxibatu, arazo gutxiago.

Azken 24 urte hauetan etenik gabe errepikatu diren tortura eta tratu txar kasuak desagertze bidean ipini nahi ditu TAT ek Euskal Herriari zuzenduriko ekimen soziala abian jarriz. Ekimen garrantzitsu honen oinarria 9 puntu biltzen dituen proposamenaren inguruko indar metaketan datza. Proposamenak, atxilotuei ezartzen zaien legediaren aldaketa ezinbestekotzat jotzen du, eta antolakunde internazionalen nahiz Gobernuz Kanpoko Erakunde ezberdinetako arrazoitzeen arabera osatu da. 2000. urteko Ekainean eman genuen argitara, eta jarraian Euskal Herrian aritzen zareten eragile guztioi (politikoak, sindikatuak, eliza, hedabideak, herri mugimendua...) aurkeztu nahi dizuegu, proposamenaren izaera barneratu, eta zuen lan ildo eta esparruetan uneoro presentzia izan dezan.

Aurkezpenarekin batera, gure proposamenarekin bat egin dezazuen eskatzen dizuegu. Zuen lan esparruetan torturaren aurkako kontzientzia hedatu eta egungo legedi eta praktika alda daitezen Estatuko instituzioetan aritzen diren politikari eta nola ez, Estatuko agintarienganako presioa bideratzea guztion zeregina dela deritzogu.

Hau da gure buruari jarri diogun erronka, Euskal gizarteak duen erronka!!

LEGEDI ANTITERRORISTAREN EZABAKETAREN ALDEKO EKIMENAREN OINARRIZKO PUNTUAK

Testu honen bukaeran sinatzen dugun eragile edo eta pertsonek, egun Euskal Herritarren aurka ematen diren tortura kasuak onartezinak direla deritzogu. Gure hainbat eta hainbat herrikidek jasandako sofrikarioak ez du konponbiderik baina etorkizunean sofrikario hau inork jasan ez dezan posible da. Bide hortan, guk, testu honen sinatzaileok, Estatu espainiarrari datozen 9 puntuetan proposatutako neurriak har ditzan eskatzen diogu, eta hau errealitate izan dadin ahalegin guztiak egingo ditugunaren konpromezua hartzen dugu, honela soilik lortuko baitugu aurrerantzean atxilotuei dagozkien eskubideen errespetua eta bermea.

1- Auziperatze Kriminaleko legediaren 520 bis. artikuluaren ezabaketa. Honek, pertsonaren atxiloketa eta inkomunikazioa 5 egunetara luzatzea baimentzen baitu.

2- Auziperatze Kriminaleko legediaren 527. artikuluaren ezabaketa, atxilotutako pertsonari dituen eskubideak murrizten baitizkio. Oinarrizkoa dela ulertzen dugu atxilotuaren senitartekoek bera aurkitzen den lekuaren eta egoeraren berri edukitzeko eskubidea. Era berean, diligentzia judizial eta polizialetan atxilotuak aukeraturiko abokatuaren presentzia ezinbestekotzat ikusten dugu, hala nola, diligentzien ondoreneko uneetan pribatuan hizketaldia edukitzeko eskubidea.

3- Atxiloketak irauten duen artean pertsonaren osasun fisikoa nahiz psikikoa bermatu dadin, atxilotuak bere kabuz aukeraturiko sendagileek ikus dezatenaren aukera izan behar luke, hauek, atxilotuaren inguruko azterketak egin ditzaten, beti ere atxilotuaren egoeraren jakitun izateko.

4- Auziperatze Kriminaleko erreforma 1988.ko Maiatzaren 25 ean onartu zen, eta, bertako Lege Organikoaren 384 bis artikuluan, Entzutegi Nazionalak dituen konpetentziak bertan behera uztea eskatzen dugu. Honela atxilotuen instrukzioa eta auziperatzea, euren jaioterriko auzitegien esku geratuko litzateke.

5- "Habeas Corpus" delakoaren ezarpena eta erabilera. Modu honetan epailea bene benetan arduratuko litzateke atxilotuaren egoeraz.

Habeas Corpus-a zuzentzen duen L.O. 6/1984 legearen 2. artikuloaren bigarren parrafoaren ezabapena. Artikulu honek, atxilotuaren inkomunikazioa agindu duen epaile beraren eskutan uzten baitu Habeas Corpusaren erabilera.

6- Poliziek aurrera eramandako diligentzia ororen deuseztapena, baldin eta atxilotutako pertsonaren osasun psikikoa nahiz fisikoki kaltetua izan bada. Zentzu honetan ezinbestekoa jotzen dugu, torturak salatu dituen pertsonaren inguruko ikerketak, atxiloketa aginduari eta instrukzioari atxekitzea.

7- Epaile eta agintari judizialen aldetik sakoneko ikerkuntza ahalbidetzea tortura testigantzaren aurrean. Ipintzen den une beretik argitu dadila salaketa egiazkoa denentz, honetarako, sendagileen froga eta neurriak erabiliaz. Oinarrizkoa da, bai behintzat ikerkuntzak dirauen artean, salaturiko zaindarien behin behineko kargu uztea ziurtatzea.

8- Egoitza polizialak bideo kameraz hornitzea, atxilotuari ematen zaion tratuaren berri izateko, atxiloketaren nondik norakoa jarraitu ahal izateko, atxilotuaren intimitatea bermatuaz, egiten diren diligentzien ezagutza edukitzeko.......

9- Tortura kasuak eragiteagatik zigortuak izan diren funtzionarien aldeko indultuen desagerpena. Gaur egunean, hauetariko gehienek zigortuak izan diren kargu berberean jarraitzen dute edo ta goragoko postuak eskeini zaizkie sari gisara. Gobernuak nahiz Erregetzak adostutako praktika honekin torturaren erabilpenerako bideak ireki besterik ez dira egiten.

LEITZAKO TORTURAREN AURKAKO TALDEA

Larunbatetan erromes

Igande goizetako mezetarako bidea larunbat gauez hasten dute Leitzar erromesek. Konpostelarako bidea Leitzatik pasa ez arren, badu Leitzak bere erromes bidea., San Migel bidea eta ez dira hamaika egun behar, ez dira hamaika herri pasa behar... keba, Leitzako erromesaldia hamaiketan hasten da.

Erromesek edozein kapila "Txoko"tan geratu ohi dira 10:30ak inguruan, batzuk "Leitzarra" parrokian... baina denak erromesaldiari ekiteko sinistun. Erromes zintzoak eta laurdenetarako daude bertan, erromes fidelak 10:30etarako eta ez zintzo eta ez fidel diren erromesak, oinetakoekin arazoak izan dituztelako edo, ahal dutenean iristen dira erromesaldiaren lehen unera.

Erromesaldi honetan San Migel goratzartzen da, bera da gidari eta bide lagun. 11:00etarako gure jainkoaren odola probatzen hasten da; haseran gogor egin ohi da odolaren hartzea baina fideltasuna eta zintzotasunari leialtasun osoz, gusta edo ez gusta, Santuari amen.

Erromesaldi honetan bidea ez da metrotan luzea baina luzea izan liteke... Gogortasun berezirik ez du bideak, baina bidea gogorra izan liteke...

Baina bidea San Migelen senari jarraituz egiten da, zintzo eta zuzen.

Erromesak, hala ere, ez dira beti zinzoak; beste santuei ere amen egin izan ohi diote; baina jainkoa ez bedi triste ipini, denak ditu seme eta. Eta zintzotasunetik zerbait galdu arren, zuzentasunean ere hanka motz dabiltz. Normalean zuzentasuna galdu ohi dute konfesatzeko gehien dutenak, pekatuetan galduriko erromesak... Bestetik, konfesatzeko deus ez duenak erromes izateari utzi egiten dio, bidea nekosoa egin ohi zaio, ezin izaten du San Migelen indarrari eutsi, ez da erromes leiala izaten, ez zintzo eta ez zuzena (bueno zuzena bai). Hala ere, penitentziarik ez da izaten, hurrengo erromesaldian bidea egiteko prest egoten baita, eta horrelakoetan jakinten da nor den erromes ona.

Erromesaldi hauek, herritarren zintzotasuna neurtzeko dira baliagarri; eta horrelaxe ekiten zaio igande goizeko mezetako bideari.

Hala ere bideari ekin arren, ezin izaten du inork behar duen lekuan buka. Hasera batean pentsatu zen bidearen gogortasunaren eraginagatik zela, San Migelek hainbesterako indarrik ematen ez zuela... baina ez da hala. Goizeko 8ak dira kalterik handien eragiten duena, zortziak "Zortziko"n (etan kapila hontara erromes oro da leial, ordu bete lehenago bertan baita). San Migeletaz ahazten diren garaia da hau eta gure sustraiei uko egiten zaien unea. Kanpoko santueangana jotzen da eta gure bidea utziz, Cao-tarren, Cola-ri eginez amen, eta ez dakit zein jainkoren gorputz zatiak odol hortan bustiz, lokatzez zikinduriko gorputzak, jainko honen odola gure erromesen paparrean behera, jantziak zikinduz eta bidetik ihesi joateko bide emanez.

Eta hamaiketan hasi arren ezin hamaiketara iritsi, hamaiketakoa ere hamaiketan egiten ez den erromes bidea baita Leitzakoa.

Barka beza Tiburtzio, baina San Migelen bidea ona da, San Migel lagun ona da, San Migel bide lagun ona da... eta leitzarrak erromes zintzo, leial, zuzen eta finak dira, San Migel bideko erromesean behintzat.

SAN GRIA

Leitzan euskeraren inguruko sensazioak

Duela hamarren bat urte etorri nintzen lehenengo aldiz Leitzara. Herri euskalduna eta ohitura zahar ugari mantentzen zituena iruditu zitzaidan. Ihauteriak ziren. Sentsazio onaz hasi nuen herri honekiko harremana. Aurrerantzean beste sensazio batzu azalduko ziren...

Kuriosoa izan zen orduan gertatutako bitxikerietako bat: kanpotarrak ginelakoan, zenbait herritar "gazteleraz" zuzentzen zitzaizkigun, "¿Que me dizzzzzesss?"-en antzeko esakerak gaztelera kaxkar xamar batean erabiliaz.

Urte askotan Nafarroa Iparraldean (eta Gipuzkoan) lana egin izan dut eta, gaztelera maila (zoritxarrez euskeraren kaltetarako gehienetan) hobetzen zihoala konturatu naiz. (Bortziriak: Bera, Lesaka, Etxalar, Igantzi eta Arantza; Malerreka: Doneztebe, Ituren, Zubieta; Baztan: Elizondo, Arizkun,...).

Adibide gisa benetan penagarria izan da Lesakak duen euskalki polita baztertu eta gaztelerara jotzen dutenen ohitura kontzientzigabea. Beran, euskaldun bat baino gehiagok hainbat urtetan euskera baztertzearen poderioz ahaztu egin du, zer esanik ez Donezteben, eta Elizondon. Gazteleraz soilik hitzegiten duena "gehiago" ote denaren ustetan? noiztik da "gehiago" gutxiago dakiena? Ni ez naiz inor baino gehiago, ez eta gutxiago ere!, eta zu?

Diktaduraren ondorioak bizitzen ari gara, euskalduna zen guztia gaitzetsia zegoen garai iluna eta luzea. Erremediorik ez duela konturatuko banintzake, bere horretan onartu eta aurrera segi besterik ez nuke. Baina azter dezagun ingurua. Ni oiartzuarra naiz. Txikitan gure inguruko denak hizkuntza bera erabiltzen genuen eta kanpotik etortzen zirenak gurera egokitzen ziren, Guardia Zibilen semeek ere euskeraz ikasten zuten! .Diktadurarena neurri batean behintzat ez ote da aitzakia merke bat?

Etxean ikasi genuen euskalzaletasuna eta oraindik indarrez defendatzen dugu. Garai batean etorkinen aurrean, gaur egun euskaldunon utzikeriaren aurrean. Arma honek inorentzat ez du arriskurik, orain, ez erabiltzea euskerarentzat hil ala bizikoa da.

Norbanakoek uste baino indar handiagoa dugu. Gure ekintzek eragin handia izan dezakete. Imajinatu besterik gabe euskeraz mintzatzen dakigun guztiak euskeraz soilik egingo bagenu...

Berriz honera etorriaz, Leitzan kasu hau askotan gertatu izan zait:

denda batera sartu eta bertan zeudenak gazteleraz jo ta ke ari direla, nere baitan eta esperientziak sortzen didan amorrua frogatu asmoz, euskeraz erantzun baten bati. Ara zer sorpresa!! denek euskeraz dakite eta! elkarrizketa minutu baterako euskalduntzea lortu dut. Animo!

Berriz (segundu batzuetara) gazteleraz dapa dapa hastean, nik berriz euskeraz! eta beste minutu batez bizi-iraun arazi **gure altxorra**!

Nafarroa iparraldea euskalduna omen da. Jakitez hala dela baiezta nezake dudarik gabe, orain erabilera kontuan izanik, Nafarroa Iparraldearen gehiengoa Euskera altxorra bere baitan duen **Kontzientzigabeko Euskaldunez betea dagoela esan behar dut.**

Dendariak, tabernariak, azken batean zerbitzuak, emakumeak eta jubilatuak. Zorionez

edo txarrez dendariak, emakumeak eta jubilatuak dira gaur egun herrian denbora gehien pasatzen dutenak. Honek bihurtzen ditu Euskeraren bizi iraupenaren arduradun nagusienetakoan. Euskera erabili!!

Gazteak: Gazteak dira gizarte baten biziiraupena ziurtatzeko ardatz nagusienetako bat. Ikusle izatetik etorkizunean praktikara pasako dira eta aurrerago irakasle bihurtuko. Euskera erabili!

Herriko gazteak euskeraz jakin eta euren artean gazteleraz ari direla ikusteak izugarrizko tristura sortzen dit.(Nazka ere bai!!)

-Hi, gazte! Euskera altxor bat duk. Ez badakik dagokion neurrian baloratzen, **ez duk merezi**!!

Kultura eta gaztelerarentzako zorionez, Leitzan "dizzzzzesss" hura jada gutxitan entzuten da, "dices"-ek ordezkatu du. Baina zoritxarrez euskera erabilera maila ez da izan behar lukeenaren erdia ere, ez eta izan zitekenaren laurdena ere. Leitzako bizilagun guztiak gara honen arduradunak. Eman diezaiogun bada behar duen bultzada euskerari!!

Euskalduna izatea ideia politiko ororen gainetik dago. Lurralde baten izaera ez da lau urteko iraupenekoa eta lau urte horietan ez da zapaltzen, naiz eta **denak** neurri batean hori bultzatzen gabiltzan.

Europan 2002 urtea hizkuntza gutxietsien"minoritarioen" urtea omen zen. Nafarroan, hizkuntza hauek gehixeago lagundu beharrean inoiz baino gehiago zapaldu, difamatu eta zikindu ziren. To demokrazia!!

Guk, herritarrak, pertsona soilak, politikoak aukeratzen ditugu gure nahiak eta asmoak defenditu eta bete ditzaten. Gu gara haien txistulariak eta haiek gure doinu eta erritmoetara egokitu behar dutenak. Zoritxarrez ez da honela gertatzen errealitatean eta ikusi ongi ikusi dugu urte pilatan hor goian dabiltzan POLITIKARI GUZTIAK heuren zilborrera begiratu eta harek eskatzen diona soilik egiten dutela. Has gaitezen bada txistua ozenki joaz aspalditik gorreriak jota dauden gure ordezkariak bideratzen.

Haserre eta tristuraz idatzi dut. Ajolagabekeri gehiegi ikusteak tripako mina ematen dit. Nola arraio ikasiko dute kanpotarrek bertakoek ere erabiltzen ez dugun hizkuntza???

Nola iraunaraziko dute oraingo gazteek utzikeriaz ahaztuko duten hizkuntza???

Jaun-Andreak, gurea dena guk ez badugu babesten eta behar bezala zaintzen, nork egingo du??

Euskalduna berea defenditzen dakiena ere ba omen da. Nik euskera aukeratu dut. Zuk zer aukeratuko duzu?

Duela egun batzu irakurri nuen Mundu honetako hizkuntza ERDIAK desagertuko direla HOGEI urteren buruan.

Nik ahal dudan guztia egingo dut euskera, desagertuko ez den erdian egon dadin beste urte mordoan. Zu ere honetan ahalegintzeko prest al zaude?

URKO AROZENA MUXIKA

ZORTZIKO LABETXEA

Pesta onak pasa

ZORTZIKO LABETXEA
KAFETEGI GOZOTEGI ETA OKINDEGIA

- Ogi egin berria
- Prentsa, Gosari goxo goxoa (laranja zuku naturala, croissant eta kafea)
- Pastak, Pastelak, Tartak (Enkarguak egun batetik bestera ekartzen dira)
- Zapore guztietako kukurutxuzko izozkiak

Elbarren 20 Tfnoa: 948 510 720

LEITZARRA TABERNA

IREKITA GOIZEKO 7´30 ETATIK
Ongi ibili kanpotarrak eta ongi pasa bertakoak

Tel. 948 51 03 52 • LEITZA

TXAPA - PINTURA

GURIA

KARROZERIAK

P. KALDERON

TXAPA	Neurgailu elektronikoa ordenadorez, diagnosiak bankaden neurria.
PINTURA	Labe kabina. Denetariko pinturak (ekolojikoak, uretara etab.).
AUTOGARBIKETA	Garbitzeko ur beroko makina, aspiragailua. Irekita egun guztiak.
BERRELDAKETAK	Denetariko akzesorioak eta berreldaketak (llantak, pilotoak, kateak,etab.)

Landa Poligonoa - Tel. 948 51 02 55 - LEITZA

Elduaíen

Martín José Iraola Etorbidea, 8 - 3º izda. • Teléf. / Fax. 943 67 00 52 • Tolosa
Kondeko Aldapa, 30 • Teléf. / Fax. 943 67 47 33 • Tolosa
Pablo Mutiozabal, 2 - 1.º planta • Teléf. / fax. 943 37 27 81 • Lasarte
Nafarro Etorbidea. 12 • Teléf. / Fax. 943 65 01 77 • Tolosa
Villa Itxas-Lore
Avda. Infanta Cristina. 15 (Ondarreta) • Teléf. / Fax. 943 31 07 53 • S. Sebastián
Elbarrena Auzoa, 20 • Teléf. / Fax. 948 51 06 35 • Leiza (Nabarra)

Hizkuntz Eskola
Academia de Idiomas
Elduaíen
School of Languages

With compliments and many thanks

- Elduaíen hizkuntz eskolak ingeles ikastaroak eskeintzen dizkizue oso kualifikatuak eta esperientzi duen irakasleekin.
- 25 urtetako irakaskuntza ondoren, hizkuntz bat ere labur batean ikastea proposatzen dizuegu, era atsegin eta arín batetan, ikaslearengan gogo eta interes handi bat eraginaz.
- Ikasleak beren azagueraren arabera maila desberdinetan banatuak izaten dira.
- Azterketa ofizialak gainditzeko prestatzen dugu, adibidez:
  - Hizkuntza eskola ofiziala - First certificate, pet adbanced eta proficiency -
  - Trinity collegeko examinak.
  - Britaniar, alemaniar merkatal kamarak, etab.
  - Amerikar unibertsitateak, Toefl.
- Entrepresetarako klase bereziak.
- Haurrentzat klase bereziak (6 urtetik aurrera).
- Elduaíen hizkuntz eskola zuen eskuetan geratzen da edozein kontsultarako.

LEITZA GARAJEA
NEKAZARI TAILERRA

Ta denok kategoriko pestak pasatzen ditugun

Amazabal, 29 - Telf. 948 51 04 66 - LEITZA
Elizaren atzealdean - Telf. 943 68 35 42 - BERASTEGI
ALFONSO EL BATALLADOR 3 - Telf. 948 27 97 02

% DIA SUPERMERKATUA
OKABIO KAFETEGIA

Pesta goxoak opa dizkizue

LANDA INDUSTRIALDEA - Tel. 948 510 731

OIALDE TABERNA

• BAZKARIAK, BAZKALAURREKOAK ETA OTARTEKOAK
• KAFEAK, ARDOAK ETA LIKOREAK

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 51 00 77 LEITZA

IRATI TERMIK

C/ELGOYEN, 4 LEITZA – NAVARRA
Tel: 669 396 656
Jose Antonio Gómez y Otros

Ventanas Aluminio y PVC
Aluminio Rotura Puente Térmico
Cerramientos Balcones, Oficinas y Divisiones

IMELDA LARRAZ

Estankoa, janari denda etabar.

Jai zoriontsuak opa dizkizue

PLAZA AUTOESKOLA

ASEGURUAK

Pesta onak pasa ditzazuela

Huarte Gotzaia, 8 - LEITZA
Tel. 948 51 03 38

LEITZELARREA, S.L.

Aroztegia, metal zurgindegia (ateak, barandilak,...)
Landa Poligonoa, Tel. 948 51 05 98
31880 LEITZA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

GARZIARENA ARRANDEGIA

Eguneko arraiak

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Eibarren, 72 • Tel. 948 51 05 90 • LEITZA

BIKOITZ TABERNA

PINTXOAK • OTARTEKOAK
PASTELAK • TARTAK
ENKARGUAK ERE HARTZEN DITUGU

Eibarren, 16 • Tel. 948 51 00 72 - **LEITZA**

Jai zoriontsuak opa dizkizue

EROSLE

SUPERMERKATUA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 51 00 07 - 948 61 06 57 • LEITZA

LEITZA ERAIKUNTZAK

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Patxi Arrazola, 14
Tel. 948 61 09 27 - 948 61 09 34

LEIZA

MANDRILADORA

Eluseder Pol. Ind. - Tel. 948 51 06 00 - 948 51 06 01
Faxa 948 51 06 02

Jai zoriontsuak opa dizkizue

TXOKO TABERNA

- Pintxoak
- Otartekoak
- Kaxuelak

Jai zoriontsuak opa dizkizue

CLIK

FOTO ULAZIA
Sta. Cruz, 43
Urbanización Zizur
Tel. 948 18 33 01

Jai zoriontsuak opa dizkizue

ADUR

ADUR TABERNA

- Otartekoak ogi beroarekin
- Kaxuelak
- Era askotako pintxoak:
  - Olagarroa
  - Grabak
  - Ziztorra sagardotan

Elbarren,16 - LETZA
Tel. 948 61 08 64

Jai zoriontsuak opa dizkizue

LOCAL SOCIAL MENDIGORRIA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Patxi Arrazola LEITZA

ULI-ZAR ELKARTEA,S.L.

ITURGINTZA, GASA, GASOLEOA, TXIMENEAK

Bide onde etxea, ARESO • San Miguel, 2 - LEITZA
Tel. 948-510153 - 610682 • Mugikorra: 689-701557
Larrialdiak: 948-271020

MAIMUR

Eibarren, 15
Tel. 948 51 01 46
Fax 948 51 01 46
LEITZA

PRENTSA • TESTU LIBURUAK • OPARIAK
PLASTIFIKATZEAK • ENKUADERNATZEAK
INPRENTA LANAK • FOTOKOPIAK

Jai zoriontsuak opa dizkizue

GASOLINERA DE LEIZA

VDA. DE RAFAEL MUGICA

Teléfono 948 51 00 57

LANDA TABERNA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

LEITZA

RODRIGUEZ ETA ERASO LANTEGIA
RENAULT zerbitzua

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 51 02 59 Elgoien kalea, 15

SAGASTIBELTZA ETA ARTOLA ERAIKUNTZAK

Era guzitako igeltsero lanak
Elbarren 86, 2.° ezker
Tels. 948 51 02 65 - 948 61 07 24

Jai zoriontsuak opa dizkizue

BIOK JANTZIAK

Gizonezko, Emakume eta
Umeentzako jantziak

Elbarren. 32 • **LEITZA**
Tels. 948 51 05 58 - 51 04 77

ARIZTIMUÑO ANAIAK
ERAINKUNTZAK

Lan orokorrak eta berrikuntzak

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Telf-ak 948 51 02 eta 948 51 03 74
LEITZA

IZOZTUEN ETXEA
CASA DE CONGELADOS

AMPARO ETA KATI
Especialidad en croquetas, pimientos rellenos y mejillones. Precocinados, mariscos y verduras.

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Elbarrén, 80 • Tel. 948 61 08 85 • 31880 **LEITZA**

JOVIZU S.L.

EMBALAJES

Pesta onak opa dizkizue

Leitzelarreko errepidea, 1. km.
Tel. 948 51 00 53

J.M.HERNANDORENA

BURDINDEGIA - GARBIGARRIAK
OPARIDENDA - GARRAIOAK

Pesta onak opa dizkizue

Tel. 948 51 00 55

JOSE IGNACIO ARZALLUS

Haratergia - Urdaitegia
Etxeko txistorra

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 51 03 77 LEITZA
Tel. 948 68 30 42 BERASTEGI

ORAIN ELKARTEA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

herritar eta bisitari guztiei

LEITZA

Eguzki Ileapaindegia

Asun eta Lidia

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Elbarren, 34 - 1. A
Tel. 948 61 06 49 LEITZA (Nafarroa)

POLIURETANOZKO
BABES ETA
INJEKZIOZKO
ISOLAKETA

AISLAN - LEITZA, S.L.

TELF. 948 51 07 17 - MUGIKORRA 689 800 371
LEITZELARREKO ERREPIDEA, 6 - 31880 LEITZA

QUIROMASAJE
SOLARIUM
Pili Villabona Saralegui

C/ Elbarren, 36-3° B - Tfno. 948 51 06 94 - 31880 **LEIZA**

TALLERES LAZCANO

Venta y reparación de todo tipo de automóviles, maquinas agrícolas, bicicletas y motos.

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Gorriztarán, 41 • Tel. 948 51 04 04
LEITZA

TROK

-ZAPATA KONPONKETA
-LARRUGINTZA

Ongi pasatu, asko dantzatu eta zapatak gastatu

San Jose plaza 5 LEITZA

Vanpac

VANPAC, S.A.

(Vasco Navarra de Papel y cartón)
PAPER ETA KARTOI BERRESKURAPENA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tolosako errepidea, 2 Km-an
Tel. 948 51 01 61

JUBILATUEN TABERNA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 61 09 35

IREBER

MANTENIMENDU PREDIKTIBOA
INDUSTRI MAKINERIAREN MONTATZE ETA KONPONKETA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

LANDA INDUSTRIALDEA - PAB. 9B, 10B
Tel. 639 134464 - 629 831535 - 629 823191

TORREA TABERNA LEITZA

TORREA ETXEA

Tfnoa.: 948 61 09 09

GOSARI, ETA AFARI, EDERRAK

EUSKAL MARTXA ETA BORROKA ERREPRESALIATUAK AHAZTU GABE

G@ZTETXO

ZIBER- GUNEA
EIBARREN 16 LEITZA TEL. 948510741

INTERNET@
JOKOAK-SAREAN
JUEGOS EN RED

Jai zoriontsuak opa dizkizue

ESKANERRA

INPRESORA

BIDEOKONFERENTZIA

EXCAVACIONES JOARBE S.L.

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Obispo Huarte 8
Tel/Fax.: 948 61 09 71
Mugikorra: 629 21 90 68

BEREZITASUNA: URDAITEGIAN ETA FRUTERIAN

GOIZARGI

Pesta onak Pasa ditzazuela

Patxi Arrazola, 9 Tel. 943 51 05 63

ZURLAN

ZURGINDEGIA

ATEAK, LEHIOAK, TARIMA ETA BESTELAKO ZURGIN-LAN GUZTIAK

GOIKO ERROTA • ☎ 948 510402 • Mugi.: 609 067123

Pesta onak pasa

LOREA

Ileapaindegia eta Solarium-a

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 61 09 07 - LEITZA

JOSE MARIA ETXEBERRIA

GIZONEZKOENTZAKO ILEAPAINDEGIA

Jai onak opa dizkizue

Tel. 948 51 02 82 • **LEITZA**

KORNIETA ELKARTEA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

LEITZA

SG

Sucesiones de José GOMEZ, s.l.

Jai Zoriontsuak opa dizkizue

OIHALAK - TEJIDOS

C/. Ergoien, 30 • Tel. 948 51 01 30 • 31880 LEITZA

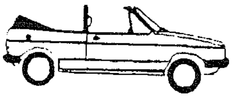

URTO KARROZERIA

TXAPA ETA PINTURA KONPONKETAK

Jesús Azurmendi Jauregi

Jai zoriontsuak opa dizkizuegu

Kamineros etxea BERASTEGI

Telf-ak. 943 68 34 99 - 948 61 06 64

DANIEL SAENZ LAZKANO

Edozein motatako aseguruak

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 609 38 39 55 LEITZA

MERTZERIA DENONTZAT

Jostun tresnak, galtzerdiak eta azpiko arropa

Pesta onak pasa ditzazuela

Tel. 948 51 05 61 • LEITZA

BEATRIZENEA

TABERNA

- BAZKARIAK, BAZKALAURREKOAK ETA OTARTEKOAK
- KAFEAK, ARDOAK ETA LIKOREAK

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Mikel Deuna 2 - Tel. 948 510 612

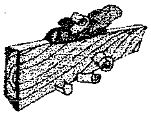

Zurgindegia Orokorrean.
Sukaldeko altzariak.
Kristaltegia.

ASTIZ anaiak ZURGINDEGIA

Pol. Landa P-13, Tel. 948 610 606 // 948 510 285
31.880 LEITZA

Pesta onak opa dizkizue

HARATEGIA- URDAITEGIA
URKIOLA

Idi haragitan eta hemengo Zekorretan espezialitatea

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 51 04 67 - LEITZA

DENAUTO SAGASPER TAILERRA

AUTO KONPONKETA - CITROEN AUTOAK - GRUA ZERBITZUA

Eluseder Industrialdea
Poligono Industrial Eluseder

Telefonoa 948 510 610
Faxa 948 510 917

31876 ARESO
(Nafarroa)

**CARLOS
SAGASTIBELTZA
VILLANUEVA**

ARKITEKTU TEKNIKOA

Proiektuak • Aurrekontuak
Berrikuntzak • Obren kontrola
Lur neurketak • etc.

TELEFONOAK
Bulegoa : 948 61 06 77
Mugikorra: 608 77 68 99

BASA KABI
hotel-restaurante

Gustua baduzu, hementxe gaituzu

Alto de Leitza • 31877 LEITZA (Navarra)
Tel. 948 51 01 25 • Fax 948 61 09 65

**Cocina selecta - Comidas de empresa
Bodas y banquetes - Comuniones y bautizos
Amplios comedores - Salones
Amplio parking - Piscina**

"GARBI"

Garbigaidenda
eta Usaidenda

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 51 01 73

LIZARRAGA

HARATEGIA

Jai zoiontsuak opa dizkizue

Tel. 948 510 283

ARAKINDEGIA

JATETXEA

Tel. 948 51 00 52

Jai zoriontsuak opa dizkizue

ASTIZ LIBURUDENDA

PRENTSA
TESTU LIBURUAK
OPARIAK
INPRENTA LANAK
ESKOLAKO GAIAK

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Elbarren kalea Tel/Faxa 948 510 262

GURATZ-MENDI

K. K. J. ELKARTEA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Elgoien, 22 LEITZA

GAZTAÑAGA TABERNA

Otartekoak, pintxo beroak, kaxuelak

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Tel. 948 61 07 08

CONSTRUCCIONES
OLIVEIRA-VICENTE

Les desea felices fiestas

C/. Amazábal, 17 - 3.ºB
Tfno.: 948 51 05 16
LEITZA (NAVARRA)

PERURENA HARATEGIA

Hemengo zekorretan espezialitatea
Urdaitegia

Tel. 948 51 01 64

Jai zoriontsuak opa dizkizue

**HERBODIETETICA
BELARRA**

Estetika zerbitzua
Elbarren, 35 • Tel. 948 51 01 92
LEITZA

Jai zoriontsuak opa dizkizue, zorionak

**Pinturas
MELO**

PINTURA GENERAL
Tel. 948 51 05 35 - LEITZA

Jai zoriontsuak opa dizkizue

ARDOTEGIA
LENITZ
ARDO ETA LIKORETAKO BILTOKIA INSALUS, SAN MIGUEL GARAGARDOA ETA COCA-COLAREN BANATZAILEA
Jai zoriontsuak opa dizkizue
Tel. 948 51 03 33

BANCO DE VASCONIA
Leitzar eta bisitari guztiak pesta goxo batzuk pasa ditzazuela
Tel. 948 51 01 35 LEITZA

PELUQUERÍA EDURNE
Jai zoriontsuak opa dizkizue
Elbarren, 35 - Tel. 630 91 67 58
31880 LEITZA (navarra)

TXAPA PINTURA LEITZA KARROZERIA
Txapa konponketa, kabinan egindako pintaketa eta labean egindako lehorketa, kolpe haundien konponketa (bankada).
Leitze - larreko errepidean LEITZA
Tels. 948 51 04 60 - 948 51 05 58 (Etxekoa)

ETXE-TRESNAK S.L. ELEKTROGAILUAK
INSTALAZIO ELEKTRIKOAK
Jai zoriontsuak opa dizkizue
TEl. 948 51 02 08 - 51 01 81
LEITZA

MUSUNZAR
OSTATUA JATETXEA
Jai zoriontsuak opa dizkizue
Elbarren Kalea, 14
✆ 948 51 06 07 · 948 51 04 75
LEITZA (Nafarroa)

SAGASTI JATETXEA
SAGASTI
TABERNA ETA JATETXEA
Gosariak, kaxuelak, ogitartekoak
Bazkariak eta afariak
Tel. 948 61 06 37 LEITZA
Jai zoriontsuak opa dizkizue

BITXILORE LOREDENDA
LORE NATURALAK, LEHORRAK, EZKONTZAK, KOROIAK, ETAB.
Jai zoriontsuak opa dizkizue
Eibarren 59 - Tel. 948 510 654 - LEITZA

BULDAIN
AGENTZIA INMOBILIARIOA
Festa eder hauetan zuen nahiak bete ditzazuen opa dizuet
Telefonoa 948 51 05 34 Amazabal 37, behea
Tel. mugikorra 649 47 66 15 LEITZA

PAGOZELAY GOIZABAL

ERAIKUNTZAK • HERRI LANAK

Jai zoriontsuak

opa dizkizue

LANDA INDUSTRIALDEA • LANDA ETXEA 1 SOLAIRUA
31880 LEITZA • NAFARROA
TEL. 948 510 346 • FAXA 948 610 962

OKINDEGIA - GOZOTEGIA
EGVZKITZA

B.º Erreka, 3 bajo - Telef. 948 51 06 14 LEITZA
Elbarren, 35 -Telef. 948 61 06 46 LEITZA
San Frantzisko, 24 - Telef. 943 65 00 41 TOLOSA

ILEAPAINDEGIA
ARANTXA

Jai zoriontsuak
opa dizkizue

Obispo Huarte, 8 tfno. 948 61 09 31
31880 LEITZA (Navarra)

TXARAGORRI

ITURGINTZA
FONTANERIA

Elbarren, 56
(Martikonea)

Leitza. Mobile
649 853 440

SAGARDOTEGIA - SIDRERIA
ERREKA
ERRETEGIA

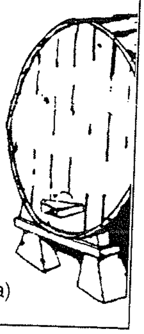

B.º Erreka - Tel. 948 51 06 25 - LEITZA (Navarra)
(Estamos en la salida de la autovía dirección Leitza)

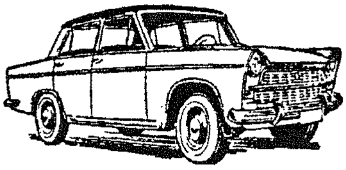

MARGARI

Teléf. Móvil 608 87 30 16
Teléf. Domicilio 948 61 07 01

Jai zoriontsuak opa dizkizue

Taxia 24 orduko Zerbitzua
Servicio de Taxi 24 horas

31880 LEITZA (Navarra)

EXCAVACIONES Y CONSTRUCCIONES

Gorritz S.L.

Jai zoriontsuak opa dizkizue

ERAIKUNTZAK

GORRITZ BASERRIA. 31880 LEITZA.
TLF: 610 212690, ETXEKOA 948 510570

NAFARROAKO RURAL KUTXA
CAJA RURAL DE NAVARRA

Pesta onak pasa

LEITZAKO BULEGOA

ELBARREN, 35

Faxa eta Telf.: 948 60 735

Distribuciones ARRARAS S.L.

EDARI BANATZAILEA
Viña Alcorta, Keler, Kas, Patxaran La Navarra
Polig. Ind. Eluseder - ARESO (Nafarroa)
Tel. Oficina 948 61 08 88 - Almacén 948 51 05 99

FISIOETXEA
Ane Egizabal Llata
FISIOTERAPEUTA

- ERREHABILITAZIOA
- OSTEOPATIA
- KIROL ETA ZIRKULAZIO MASAIA
- ERDITZE AURREKO / ONDORENGO TRATAMENDUA
  - MUTUAK
  - ASEGURUAK
  - PARTIKULARRAK

Ongi pasa San Tiburtzioak

948 510 730
Uharte Gotzaia 8-3. C - LEITZA

Hizkuntza hazia
mintzoaren lore
zazpi itxura eta
hamaika kolore.
Bizi nahian gabiltza
milaka landare
gure baratzakoa
al zara zu ere?

J.Sarasua
LEITZAKO EUSKALTEGIA
Tel. 948 610 776

HYDRA GESPORT
gestión deportiva
LEITZAKO KIROLDEGIA

ARDI-GAZTA
Gorritz
Pesta alaiak pasa ditzagun errepresaliatuak gogoan ditugula
XABIER SESTORAIN • GORRITZ BASERRIA • LEITZA 948 51 05 70

PERITZA TABERNA
Pesta onak pasa denak
Eibarren 23 - Tel. 948 610 848 - LEITZA

LEITZAKO UDALAK PESTA
ONAK OPA DIZKIZUE

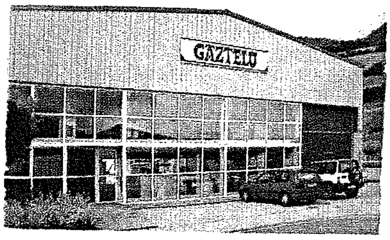

Pesta Alaiak

Opa bitartean,
gure erakusketa
ikus dezazun
konbidatzen zaitugu

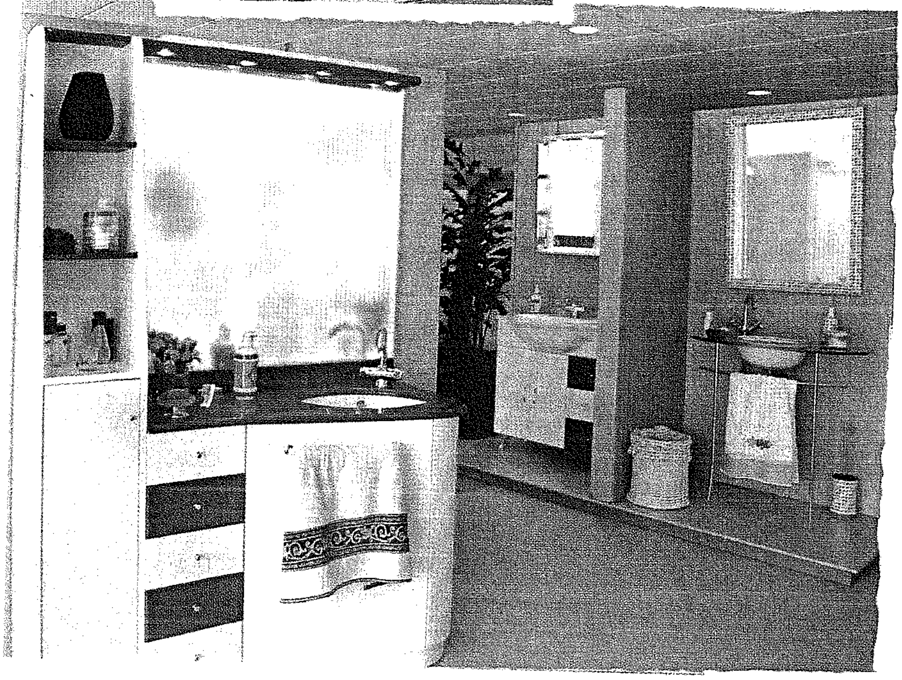

Ikustazu obran hasi
baino lehen
zure komonaren
proiektoa
ordenagailuan!

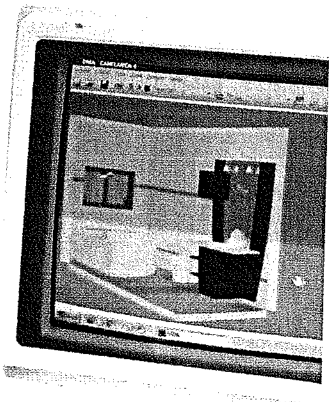

Iturgintza Lanak
Kalefakzioa eta Gasa
Keramika

gaztelu

Landa Behikoa Industrialdea